

**การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร
สุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา**

นายมะหมัด ฮามิ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**An Analysis of Operation and Financial Position Of Sungaigo-lok Agricultural
Cooperative Limited, Narathiwat Province**

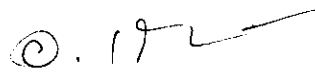
Mr. Mahamad Hami

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

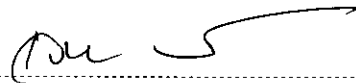
2009

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของ
สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อและนามสกุล นายมะหามัด ฮามิ
แขนงวิชา สหกรณ์
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

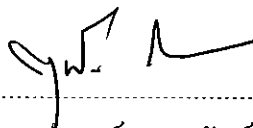

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์เสาวภา มีถาวรกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ อนุมัติ ให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

วันที่ 9 เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕3

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของ
สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด
จังหวัดนครราชสีมา

ผู้ศึกษา นายมะหมัด ฮามิ **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์โอภาวดี เข้มทอง **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด 2) วิเคราะห์ฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด 3) ศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวคิด และตามแนวโน้มและการวิเคราะห์อัตราส่วน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจากเอกสารข้อมูลรายงานกิจการประจำปีสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด รายงานของผู้สอบบัญชี 5 ปี คือ ตั้งแต่ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2548-2552

ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ พบว่า 1) ด้านการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่าโดยภาพรวม สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548 - 2552 มีผลขาดทุนในปีการเงิน 2548 และสามารถสร้างกำไรตลอดระยะเวลา 4 ปีให้หลัง ทำให้สมาชิกมีความศรัทธาในสหกรณ์เพิ่มขึ้น เห็นได้จากการนำเงินไปฝากในสหกรณ์เพิ่มขึ้นตลอดมา 2) ด้านการวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน สหกรณ์มีสภาพคล่องโดย ด้าน สินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่นก็เพิ่มขึ้น 3) ด้านประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน สภาพคล่องของสหกรณ์ สหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้นเพื่อการชำระหนี้ เนื่องจากมีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.45 เท่า ของหนี้สิน สินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์มีอัตราลดลงเนื่องจากสามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าคือ มีดอกเบี้ยค้างเกินกว่า 50 % ของยอดดอกเบี้ยประจำปี

คำสำคัญ ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน สหกรณ์การเกษตร จังหวัดนครราชสีมา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์โอภาวดี เจ็มทอง ที่ได้กรุณาสละเวลาเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำในการศึกษาค้นคว้าอิสระ รวมทั้ง คณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ แขนงวิชาสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสาทวิชาให้ผู้ศึกษาได้นำความรู้มาใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ศึกษาขอขอบคุณ

1. คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ พนักงาน สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ที่ช่วยประสานงานในการค้นหาข้อมูล แลผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจที่ได้รับจากเพื่อนร่วมงานสำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมาทุกท่าน

2. สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา

3. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้รับการสนับสนุนกำลังใจอย่างดีจากเพื่อนๆ แลครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด

มะหามัด ฮามี

มีนาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประเด็นปัญหาการศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ขอบเขตการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
บริบทสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา	6
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	27
ประชากร	27
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	27
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด	34
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด	38
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร สุโขทัย จำกัด	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปผลการศึกษา	57
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	64
ก งบการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด	65
ข เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	69
ประวัติผู้ศึกษา	71

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552.....	12
ตารางที่ 2.2 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร	22
ตารางที่ 2.3 เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร	23
ตารางที่ 3.1 อัตราส่วนวัดสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการก่อหนี้ ความสามารถในการใช้สินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไร	29
ตารางที่ 4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์ แนวดิ่ง.....	35
ตารางที่ 4.2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์ แนวดิ่ง.....	36
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวดิ่ง.....	38
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวดิ่ง (ด้านกำไรขาดทุน).....	43
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวนอน (ด้านสินทรัพย์หมุนเวียน).....	46
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวนอน (ด้านหนี้สิน).....	48
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวนอน (ด้านทุน).....	51

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา.....	4
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์.....	10
ภาพที่ 4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวดิ่ง	36
ภาพที่ 4.2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์ แนวนอน	37
ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวดิ่ง (ด้านงบดุล).....	42
ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวดิ่ง (ด้านงบกำไรขาดทุน).....	45
ภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวนอน (ด้านสินทรัพย์หมุนเวียน).....	45
ภาพที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวนอน (ด้านสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน)	47
ภาพที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวนอน (ด้านหนี้สิน).....	49
ภาพที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการ วิเคราะห์แนวนอน (ด้านทุน).....	50

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครราชสีมา มีสหกรณ์ที่จดทะเบียนสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 จำนวนทั้งสิ้น 90 สหกรณ์ โดยเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร จำนวน 60 สหกรณ์ และสหกรณ์นอกภาคการเกษตร จำนวน 30 สหกรณ์ การจัดตั้งสหกรณ์เป็นไปตามนโยบายของรัฐ ไม่ได้เกิดจากอุดมการณ์ และหลักการสหกรณ์ และความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร แต่จัดตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นหลัก สหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการสหกรณ์ เพราะสหกรณ์ในภาคการเกษตรมีการดำเนินธุรกิจหลายชนิดที่ต้องให้บริการแก่สมาชิก จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถมาบริหารจัดการสหกรณ์ แต่ในข้อเท็จจริงแล้วสหกรณ์ในภาคการเกษตรส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ในรายงานผลการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ จะพบข้อสังเกตจากผู้สอบบัญชี ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการเงินและธุรกิจ และด้านสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์เป็นส่วนมาก

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2518 ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 159/1 หมู่ที่ 5 ตำบลสุโขทัย อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดสุโขทัย วันสิ้นปีทางบัญชีคือวันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2544 เลขหมายทะเบียนสหกรณ์ที่ กสก 15/2518 เพื่อใช้แทนข้อบังคับฉบับเดิมที่ถือใช้บังคับ เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2518 มีแผนดำเนินงานในเขต อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลสุโขทัย ตำบลป่าสัก ตำบลป่าสัก และตำบลโนนสะอาด มีสมาชิกแรกตั้ง 214 คน มีทุนเรือนหุ้นจำนวน 5,700 หุ้น เป็นเงิน 57,000.-บาท และ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2553 มีสมาชิก 1,710 คน ทุนเรือนหุ้นมูลค่าหุ้นละ 10 บาท จำนวน 900,531 หุ้น เป็นเงิน 9,005,310.00 บาท สมาชิกมีอาชีพทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ทำนา และเลี้ยงสัตว์

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีคณะกรรมการดำเนินการทำหน้าที่บริหาร สหกรณ์ 11 คน มีผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ 2 คน และมีฝ่ายจัดการ 6 คน ประกอบด้วย ผู้จัดการ 1 คน ผู้ช่วยผู้จัดการ 1 คน เจ้าหน้าที่สินเชื่อ 1 คน พนักงานบัญชี 1 คน พนักงานทั่วไป 1 คน

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด อยู่ในรูปสหกรณ์เอนกประสงค์ ดำเนินธุรกิจที่สำคัญ คือ ธุรกิจการธนากร การรับฝากเงินจากสมาชิกและจากสหกรณ์อื่น ๆ การให้เงินกู้แก่สมาชิก ประเภทเงินกู้ระยะปานกลาง และระยะสั้น ซึ่งแต่ละประเภทของเงินกู้มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการเกษตร กล่าวคือ เงินกู้ระยะปานกลางเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต และเงินกู้ระยะสั้นเพื่อการปลูกพืชฤดูเดียว ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย และยาปราบวัชพืช เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ไม่ดำเนินธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากสมาชิก หากเปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตรในภาคอื่นของประเทศมีการดำเนินธุรกิจครบวงจร สหกรณ์จะเน้นเรื่องการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจ ทำให้รายได้ของสหกรณ์ส่วนใหญ่มาจากการรับชำระดอกเบี้ยเงินกู้และค่าปรับลูกหนี้ผิดสัญญา แต่การบริหารจัดการลูกหนี้ของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ มีสมาชิกค้างชำระดอกเบี้ยเป็นส่วนใหญ่

จากการที่สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ดำเนินธุรกิจประสบปัญหาการขาดทุนในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2548 และสหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจมีผลกำไรในปีต่อ ๆ มา และสามารถนำผลกำไรไปจัดสรรคืนแก่สมาชิก ดังนั้น จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ตลอดจนแนวทางในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนราธิวาส

2.2 เพื่อวิเคราะห์ศึกษาฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนราธิวาส

2.3 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

3. ประเด็นปัญหาการศึกษา

3.1 เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานและฐานะทางการเงินไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางการเงินในการปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

4. กรอบแนวคิดการศึกษา

กรอบแนวคิดการศึกษาในเรื่องการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด กำหนดตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

4.1.1 งบดุลของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

4.1.2 งบกำไรขาดทุนของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

4.1.3 หมายเหตุประกอบงบการเงิน

4.2 ตัวแปรตาม

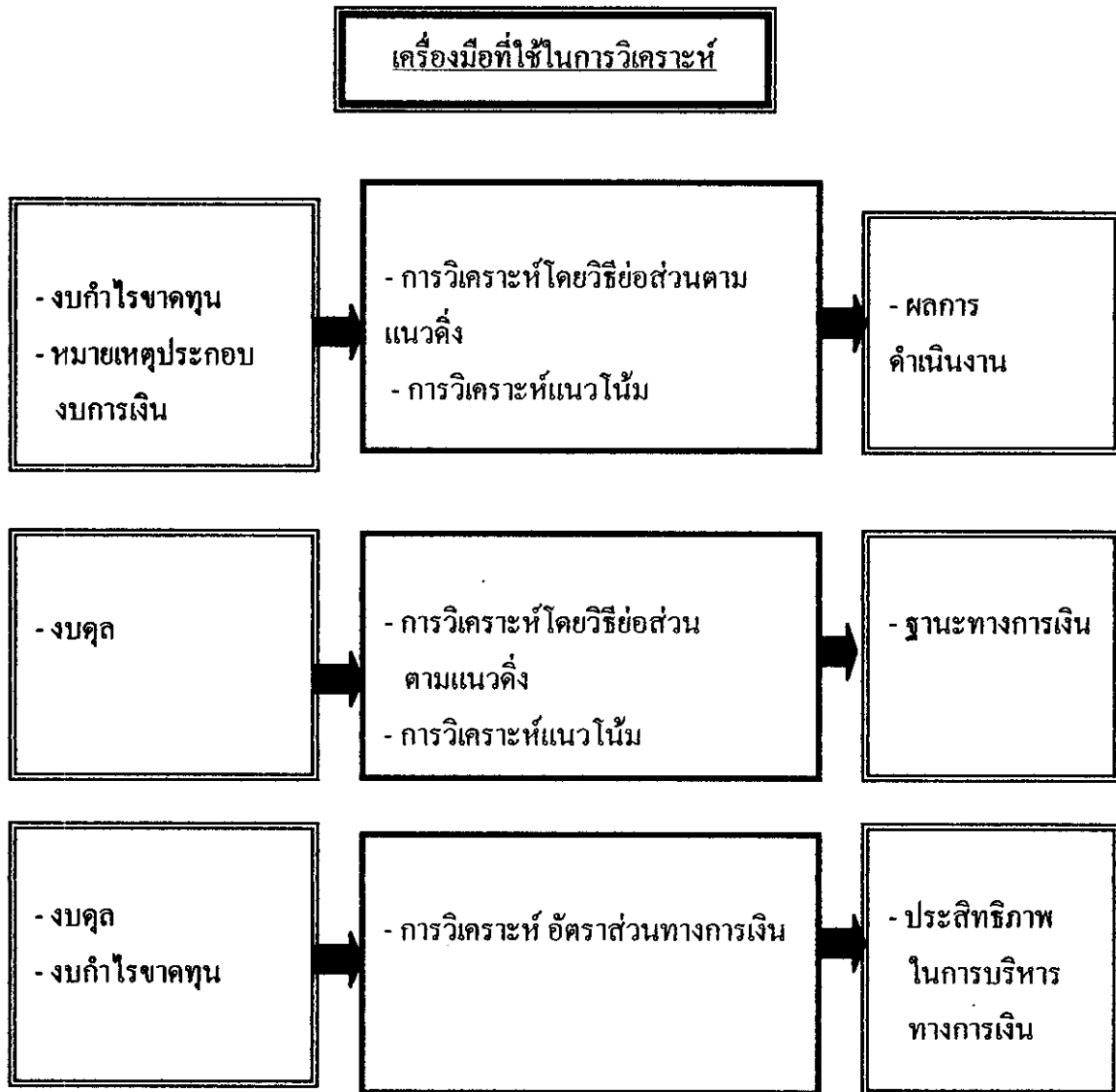
4.2.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

4.2.2 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

4.2.3 ประสิทธิภาพทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

5. ขอบเขตการศึกษา

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

5.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ตั้งแต่ เดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2552

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

6.2 ปีการเงิน หมายถึง ปีการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด เริ่มตั้งแต่ 1 กรกฎาคม - 30 มิถุนายนของทุกปี 2548 - 2552

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ผู้ศึกษาทราบผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์ โดยผู้ศึกษาสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการแนะนำส่งเสริมการดำเนินงาน ของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้

7.2 ผู้บริหารและฝ่ายจัดการของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา และวางแผนการดำเนินงานของสหกรณ์

7.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา

7.4 กรมส่งเสริมสหกรณ์ สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของ สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เป็น แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

1. บริบทสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา

สหกรณ์ในจังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 6 ประเภท รวม 89 สหกรณ์ แยกตามประเภทได้ดังนี้คือ 1) สหกรณ์การเกษตร จำนวน 60 สหกรณ์ 2) สหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 9 สหกรณ์ 3) สหกรณ์นิคม จำนวน 2 สหกรณ์ 4) สหกรณ์ร้านค้า จำนวน 2 สหกรณ์ 5) สหกรณ์บริการ จำนวน 15 สหกรณ์ และ 6) สหกรณ์เครดิตยูเนียน จำนวน 1 สหกรณ์ โดยจัดตั้งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ รวม 13 อำเภอ และสำหรับสหกรณ์การเกษตรที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาคือ สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา

1.1 สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

1.1.1 ประวัติ

กรมส่งเสริมสหกรณ์มีแผนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรชนิดจำกัดขึ้นหนึ่ง สหกรณ์ในท้องที่อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการซื้อ การรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย ซึ่งจะเป็นผลให้ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น อันจะทำให้เกิดการร่วมมือของสมาชิกมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง เพราะสมาชิกทุกคนต่างร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันและได้ผลประโยชน์ร่วมกันโดยยึดหลักอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ นอกจากนี้สหกรณ์ยังดำเนินกิจกรรมรับฝากเงินจากสมาชิก จัดหาสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก ส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตรในหมู่สมาชิก และให้คำแนะนำแก่สมาชิก เพื่อใช้เป็นวิธีการปฏิบัติงานทางการเกษตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๔ ประเด็น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศกำหนดการรับจดทะเบียนสหกรณ์ ประเภทสหกรณ์การเกษตรในท้องที่ทุกอำเภอ จังหวัดนครราชสีมา ในหมู่บ้านคชที่มีอาชีพทางเกษตร ไว้ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2518 แล้ว

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2518 ประเภทสหกรณ์การเกษตร มีสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 159/1 หมู่ที่ 5 ตำบลสุโขทัย อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา วันสิ้นปีทางบัญชีคือวันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2544 เลขหมายทะเบียนสหกรณ์ที่ กสค15/2518 เลขทะเบียนข้อบังคับที่ ก.159744 เพื่อใช้แทนข้อบังคับฉบับเดิมที่ถือใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2518 มีแผนดำเนินงานในเขตอำเภอสุโขทัย โกลก จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลสุโขทัย ตำบลป่าเสม็ด ตำบลบุญไช้ และตำบลบุญไช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 214 คน มีทุนเรือนหุ้นจำนวน 5,700 หุ้น เป็นเงิน 57,000.00 บาท และ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2553 มีสมาชิก 1,710 คน ทุนเรือนหุ้นมูลค่าหุ้นละ 10 บาท จำนวน 900,531 หุ้น เป็นเงิน 9,005,310.00 บาท สมาชิกมีอาชีพทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ทำนา และเลี้ยงสัตว์

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด อยู่ในรูปสหกรณ์ เอนกประสงค์ ดำเนินธุรกิจที่สำคัญ คือ ธุรกิจการรณกิจ การรับฝากเงินจากสมาชิกและจากสหกรณ์อื่น ๆ การให้เงินกู้แก่สมาชิก ประเภทเงินกู้ระยะปานกลาง และระยะสั้น ซึ่งแต่ละประเภทของเงินกู้มีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร กล่าวคือ เงินกู้ระยะปานกลางเพื่อซื้อปัจจัยการผลิต และเงินกู้ระยะสั้น เพื่อการปลูกพืชฤดูเดียว ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย และยาปราบวัชพืช เป็นต้น

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ไม่ดำเนินธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากสมาชิก หากเปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตรในภาคอื่นของประเทศมีการดำเนินธุรกิจครบวงจร สหกรณ์จะเน้นเรื่องการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจ ทำให้รายได้ของสหกรณ์ส่วนใหญ่มาจากการรับชำระดอกเบี้ยเงินกู้และค่าปรับลูกหนี้ผิดสัญญา แต่การบริหารจัดการลูกหนี้ของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ มีสมาชิกค้างชำระดอกเบี้ยเป็นส่วนมาก

1.1.2 วัตถุประสงค์

สหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่บรรดาสมาชิก โดยวิธีการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

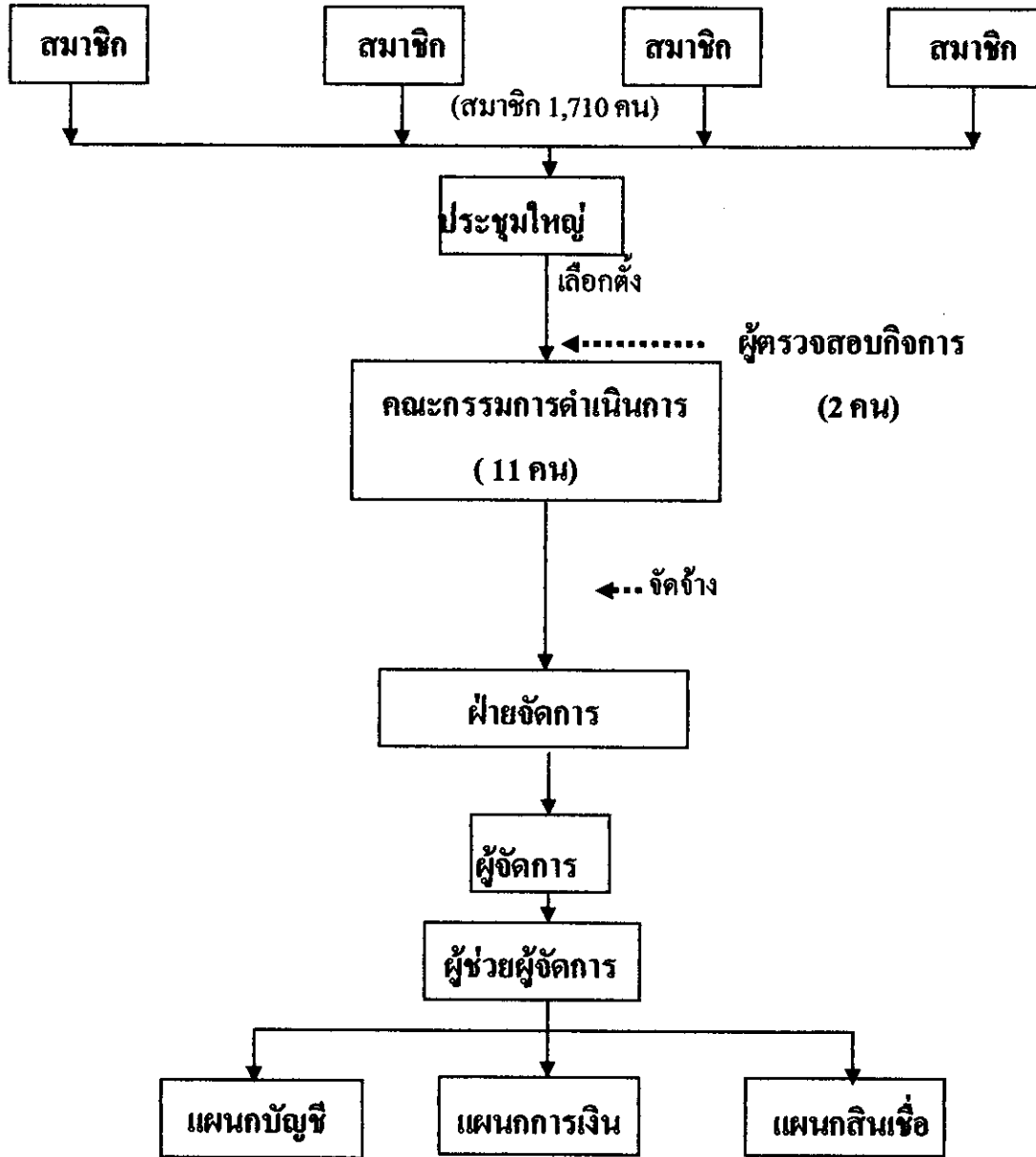
- 1) ส่งเสริมและเผยแพร่อาชีพการเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือการประกอบอาชีพอย่างอื่นในหมู่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและมีรายได้ที่มั่นคง
- 2) คิดตั้งเครื่องสูบน้ำ หรือปิดกั้นทำนบเหมืองฝาย จัดระบบการส่งน้ำ ระบายน้ำ และอำนวยความสะดวกใช้น้ำเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกร
- 3) การจัดหาวัสดุการเกษตรหรือเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก
- 4) รวบรวมผลผลิตการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจัดการขายหรือแปรรูปออกขาย โดยซื้อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น
- 5) จัดให้มีฉางหรือโรงเรือนการเกษตรเพื่อเก็บรักษาผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์
- 6) จัดให้มียานพาหนะขนส่งเครื่องมือ เครื่องจักรกล หรือปศุสัตว์ เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตรสำหรับให้บริการแก่สมาชิก
- 7) จัดให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปผลผลิต หรือเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด
- 8) จัดให้มีเงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิก เพื่อการประกอบอาชีพหรือการใช้จ่ายที่จำเป็น
- 9) จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- 10) รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น
- 11) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืม
- 12) ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- 13) ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- 14) ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าแก่กิจการของสหกรณ์
- 15) ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
- 16) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามกฎหมายและตามที่คณะกรรมการพัฒนาการ

สหกรณ์แห่งชาติกำหนด

- 17) ให้สวัสดิการและสงเคราะห์สมาชิกตามสมควร
- 18) ส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มสมาชิก กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ กลุ่มผู้นำร่วมกันผลิต กลุ่มรวมกันซื้อ กลุ่มรวมกันขาย และกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ
- 19) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พลาณามัย และทางจิตใจให้เป็นครอบครัวที่สุขสมบูรณ์ เพื่อรวมกันเป็นสังคมที่สันติสุข
- 20) ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ และสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์
- 21) กระทำการต่างๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น รวมถึง ซื้อ ถิ่นกรรมสิทธิ์ หรือทรัพย์สินครอบครองกู้ยืมเช่า หรือให้เช่า เช่าซื้อ หรือ ให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอน สิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ ขายหรือจำหน่าย จำนองหรือรับจำนำ ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก
- 22) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
- 23) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศหรือบุคคลอื่นใด
- 24) ดำเนินกิจกรรมอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

1.2 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552 มีดังนี้

1.3 การดำเนินธุรกิจ

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จัดว่าเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ มีทุนดำเนินงาน จำนวน 56,823,496.18 บาท ประกอบด้วย ทุนของสหกรณ์ จำนวน 19,779,460.99 บาท เงินกู้ยืม จำนวน 15,902,980.00 บาท เงินรับฝาก จำนวน 14,412,925.25 บาท โดยธุรกิจของสหกรณ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ประกอบด้วย

1.3.1 ธุรกิจสินเชื่อ

1) การให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิก โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) เงินกู้ระยะสั้น สหกรณ์จะให้สมาชิกกู้ยืมภายในระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพ เช่น ซื้อปุ๋ย ซื้อยาปราบศัตรูพืช ซื้ออาหารสัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าจ้างไถนา ซื้อเมล็ดพันธุ์พืช ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

(2) เงินกู้ระยะปานกลาง สหกรณ์จะให้กู้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยแบ่งการส่งชำระคืนออกเป็นงวด ๆ ละ 6 เดือน หรือ 1 ปี ตามความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการเกษตร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงซ่อมแซมต่อเติมบ้านพักอาศัย ซื้อสัตว์พาหนะ การชำระหนี้สินเดิม ซื้อที่ดิน ซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร ค่าใช้จ่ายปรับปรุงที่ดิน การลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการทำสวน เป็นต้น ผลการดำเนินธุรกิจให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิก ในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพิ่มระหว่างปี ทั้งเงินกู้ระยะสั้นและเงินกู้ระยะปานกลาง จำนวน 12,486,500.- บาท รับชำระคืนเงินกู้คืน จำนวน 9,954,026.-บาท มีลูกหนี้คงเหลือ ณ วันสิ้นปี 30 มิถุนายน 2552 จำนวน 32,566,874.- บาท มีรายได้จากดอกเบี้ยรับและค่าปรับ จำนวน 2,108,244.- บาท และมีผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจ จำนวน 446,845.74 บาท ซึ่งนับว่าเป็นธุรกิจหลักที่ทำกำไร ให้แก่สหกรณ์มากที่สุด

1.3.2 การรับฝากเงิน

ระหว่างปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์รับฝากเงินจากสมาชิก จำนวน 23,545,286.00 บาท ณ วันสิ้นปี มีเงินรับฝากคงเหลือ จำนวน 14,412,875.25 บาท โดยสหกรณ์ไม่ได้มีการรับฝากจากบุคคลภายนอกและสหกรณ์อื่นๆ แต่อย่างใด

1.3.3 ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

ผลการดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มียอดการจำหน่ายสินค้าทั้งสิ้น จำนวน 13,638,936.10 บาท โดยแยกเป็นขายปุ๋ย จำนวน 11,193,372 บาท ขายอาหารสัตว์ 84,133.00 บาท ขายยาปราบวัชพืช 2,012,949.00 บาท ขายวัสดุการเกษตร 324,770.00 บาท ขายข้าวสาร จำนวน 462,184.00 บาท สหกรณ์มีกำไรจากการดำเนินธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 430,161.13 บาท

สรุปผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มีสินทรัพย์รวม จำนวน 56,823,496.18 บาท มีหนี้สินรวม จำนวน 37,044,035 บาท มีทุนดำเนินงานรวม จำนวน 56,823,496 บาท มีกำไรจากการดำเนินงาน จำนวน 1,438,754.04 บาท ซึ่งได้สรุป ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ณ สิ้นปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 รายละเอียดตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552

รายการ	ปริมาณ
สมาชิก	1,710 คน
สินทรัพย์	56,823,496.18 บาท
ทุนเรือนหุ้น	9,005,310.00 บาท
สินค้าคงเหลือ	4,251,145.10 บาท
รายได้	18,509,401.70 บาท
ค่าใช้จ่าย	17,070,647.66 บาท
เงินสำรอง	7,637,866.12 บาท
ทุนสะสมตามข้อบังคับ	1,697,530.83 บาท
กำไร(ขาดทุน) สุทธิ	1,438,754.04 บาท

จากบริบทสหกรณ์สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ โดยมีผลการดำเนินงานกำไรอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2549 ถึง ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มีกำไรทุกปี สำหรับในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2548 สหกรณ์ขาดทุนจำนวน (209,171.69) บาท สหกรณ์มีสมาชิก 1,710 คน สมาชิกมีการชำระหนี้เป็นไปตามกำหนดในอัตราต่ำ ทำให้มียอดคอกเบี้ยค้างชำระสูงตามลำดับ ซึ่งจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเพื่อใช้ประกอบการศึกษาในครั้งนี้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน

ปัญหา ทรัพย์สิน และส่งเสริม หอมกลิ่น (2548 : 2-7) ได้อธิบายเกี่ยวกับงบการเงินว่างบการเงิน คือ รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งรายงานดังกล่าว รายงานในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสะสม งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบ หรือหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือคำอธิบายอื่น ซึ่งระบุไว้ว่า เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินในรอบระยะเวลาหนึ่ง โดยทั่วไปจะเป็นรอบ

ระยะเวลา 12 เดือน หรือ 1 ปี

การวิเคราะห์งบการเงิน จะทำการวิเคราะห์โดยการนำตัวเลขจาก รายงานต่างๆ ในงบการเงิน ที่จัดทำขึ้นมาเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ไว้แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมทั้งข้อคิดต่างๆ ต่อฝ่ายบริหารหรือผู้ต้องการ ใช้ผลการวิเคราะห์นั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ การวางแผน หรือการควบคุมการดำเนินงาน

3.1 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Percentage Analysis)

เป็นการนำข้อมูลที่ต้องการหรือสนใจจากงบการเงินหลายๆ ปี ต่อเนื่องกันมาวิเคราะห์ เพื่อจะดูแนวโน้มหรือทิศทางของข้อมูลนั้นว่าอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพยากรณ์ทิศทางของเหตุการณ์ในอนาคตว่าควรเป็นไปในแนวทางใด

การวิเคราะห์แนวโน้มมี 2 แบบ คือ

3.3.1 วิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม

วิธีนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่ได้มาโดยตรงในรูปจำนวนเงินในช่วงเวลาต่อเนื่องกัน เช่น รายปี รายเดือน โดยมีได้นำไปเปรียบเทียบให้อยู่ในลักษณะอื่น เช่น เป็นร้อยละหรืออัตราส่วน แล้วสรุปว่า รายงานดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลง

3.1.2 วิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม มี 2 วิธี คือ

1) การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐาน วิธีนี้จะใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานเพียงปีเดียว โดยเทียบปีฐานให้เป็น 100 แล้วนำข้อมูลของปีอื่นๆ ซึ่งเป็นรายการเดียวกันมาเทียบกับปีฐานตลอดทุกช่วงปีที่ต้องการวิเคราะห์ จะได้แนวโน้มอีกแบบหนึ่งในรูปลักษณะของอัตราร้อยละ โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราร้อยละของปีที่ต้องการทราบ} = \frac{\text{ตัวเลขของปีที่ต้องการทราบ} \times 100}{\text{ตัวเลขของปีฐานคงที่}}$$

2) การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อัตราเพิ่ม/ลด) วิธีนี้เป็นการคำนวณหาอัตราร้อยละของการเพิ่มหรือลด ของรายการต่างๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยมีได้เจาะจงเอาปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานที่แน่นอนเหมือนวิธีแรก แต่วิธีนี้ฐานจะเคลื่อนที่ไปเรื่อยๆ สำหรับช่วงระยะเวลาของการเปรียบเทียบจะเทียบเป็นปีต่อปีแบบต่อเนื่องกัน หรือเปรียบเทียบเป็นเดือนต่อเดือนแบบต่อเนื่องกันก็ได้ ทั้งนี้อยู่กับเป้าหมายของผู้วิเคราะห์ โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราเพิ่ม/ลด ของปีที่ต้องการทราบ} = \frac{\text{ข้อมูลของปีที่ต้องการ} - \text{ข้อมูลของปีก่อน} \times 100}{\text{ข้อมูลปีก่อน}}$$

ข้อสังเกตการวิเคราะห์ตามอัตราร้อยละของแนวโน้ม

1) การคำนวณหาอัตราร้อยละของแนวโน้ม ไม่จำเป็นต้องคำนวณทุกรายการที่ปรากฏในงบการเงินก็ได้ แต่เราอาจจะเลือกคำนวณเฉพาะรายการที่น่าสนใจและสัมพันธ์กันเท่านั้น เช่น การคำนวณอัตราแนวโน้มของรายได้ ก็อาจจะคำนวณอัตราของ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและกำไรจากการดำเนินงานด้วย เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบดูความสัมพันธ์กัน

2) อัตราร้อยละ จะสูงหรือต่ำขึ้นกับตัวเลขที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณ ถ้าตัวเลขปีฐานเป็นจำนวนน้อย อัตราร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจะเพิ่มขึ้นมากทั้งๆ ที่จำนวนเงินของรายการนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีเป็นจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น

3) การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม โดยเปลี่ยนตัวเลขที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณไปเรื่อยๆ มีผลให้อัตราร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายการใดรายการหนึ่ง จะสูงหรือต่ำเพียงใดนั้นส่วนหนึ่งอยู่กับฐานในการคำนวณที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ทำให้ไม่มีความหมายเท่าใดนัก กล่าวคือผู้วิเคราะห์จะไม่สามารถทราบแนวโน้มของการดำเนินธุรกิจที่แท้จริง

3.2 การวิเคราะห์แนวตั้ง (Vertical Analysis)

เป็นการวิเคราะห์งบการเงินโดยเปรียบเทียบรายการต่างๆ ในงบการเงินของงวดเดียวกันหรือปีเดียวกัน โดยจะกำหนดให้รายการใดรายการหนึ่งในงบการเงินเป็นพื้นฐานในการเปรียบเทียบ

ซึ่งฐานดังกล่าวให้มีค่าเท่ากับร้อยละ 100 แล้วจะพิจารณาว่ารายการอื่น ๆ ในงบการเงินเดียวกันมีค่าเป็นร้อยละเท่าไรของตัวฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ใช้ประโยชน์ช่วยในการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจของสหกรณ์

3.3 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Analysis)

อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือที่ใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะการเงินและประสิทธิภาพความสามารถในการหากำไรของธุรกิจ โดยการนำเอารายการเงินต่างๆ ในงบดุลและงบกำไรขาดทุนมาเทียบให้อยู่ในรูปอัตราส่วน ทำให้ได้ความหมายที่ลึกซึ้งขึ้นกว่าข้อมูลดิบที่ปรากฏในงบการเงินโดยตรง

ขั้นตอนการวิเคราะห์อัตราส่วน

- 1) เก็บข้อมูลรายการเงินต่างๆ ในงบดุล งบกำไรขาดทุน
- 2) นำมาแทนค่าและคำนวณตามสูตรอัตราส่วนแต่ละประเภท
- 3) แปลความหมายอัตราส่วนแต่ละตัว
- 4) เปรียบเทียบและตีความ
- 5) สรุปผลการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทั้งหมด

ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัวหรือวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

$$\text{อัตราส่วนหมุนเวียน (Current Ratio)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้กันมากที่สุดและใช้เป็นเครื่องชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของธุรกิจนั้น ถึงแม้ว่าอัตราส่วนนี้จะเป็เครื่องวัดอย่างหยาบๆ ก็ตามแต่ก็ยังช่วยตอบถามในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องของกิจการ ณ เวลานั้นได้ระดับหนึ่ง และยังช่วยชี้ถึงระดับความปลอดภัยของเจ้าหนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนที่ต่ำแสดงว่ากิจการอาจไม่ชำระหนี้สิน ระยะสั้นได้เมื่อครบกำหนด แต่ถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนสูงย่อมแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้สูง

ตามปกติถือว่าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงความคล่องตัวยิ่งมาก ถ้ามองในแง่เจ้าหนี้ เหตุการณ์ลักษณะนี้ เป็นเรื่องน่าพอใจ แต่ถ้ามองในฐานะผู้บริหารที่มีความรอบคอบ แล้วเหตุการณ์ดังกล่าวอาจเป็นปัญหาแก่กิจการได้ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่ากิจการมีสินทรัพย์หมุนเวียนเกินความจำเป็น เช่นมีสินค้าคงเหลือมากเกินไป ถือเงินสดมากโดยไม่มีควมจำเป็น เป็นต้น

ดังนั้น อัตราส่วนหมุนเวียนที่สูง จึงมิได้หมายความว่ากิจการจะชำระหนี้ได้คล่องและมีประสิทธิภาพเสมอไป ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งอาจเป็นข้อเสียแก่กิจการ เนื่องจากไม่ได้ใช้สินทรัพย์ส่วนนี้ในการก่อให้เกิดกำไรแก่กิจการเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องมาจากมีการขายสินค้าน้อยลงหรือเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ช้า ทำให้ยอดลูกหนี้สะสมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ และเสียโอกาสในการที่จะนำเงินจำนวนนั้นไปลงทุนเพื่อหารายได้ หรือนำไปใช้ชำระหนี้สินระยะยาวเพื่อลดดอกเบี้ยจ่าย หรือนำไปจ่ายเป็นเงินปันผลซึ่งจะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับประโยชน์ หรือนำไปลงทุนอย่างอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่กิจการยิ่งขึ้น

ในกรณี อัตราส่วนหมุนเวียนต่ำก็ไม่ได้หมายความว่ากิจการจะไม่สามารถชำระหนี้ได้เสมอไป ตัวอย่างเช่น กิจการสาธารณูปโภคจะลงทุนในสินทรัพย์ประเภทถาวรมาก เงินเข้าจากรายได้ค่อนข้างสม่ำเสมอ สินทรัพย์หมุนเวียนจึงมีไม่มากแต่ไม่เป็นอุปสรรคแก่การชำระหนี้ระยะสั้นแต่อย่างใดเนื่องจากการบริการที่ให้ส่วนใหญ่แล้วจะได้รับชำระค่าบริการจากผู้บริโภคเดือนต่อเดือน หรือกิจการที่ขายเป็นเงินสดก็มักจะทำสินค้าไว้เป็นจำนวนน้อย เพราะสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่หมุนได้เร็วจึงไม่ต้องการเงินลงทุนหมุนเวียนมากนัก แต่ถ้าเป็นกิจการที่มีขนาดเดียวกัน แต่ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อก็มักจะทำสินค้าไว้เป็นจำนวนมาก และมักจะเป็นสินค้าที่หมุนได้ช้า ในกรณีนี้กิจการย่อมต้องการลงทุนหมุนเวียนในจำนวนที่มากกว่า

การพิจารณาอัตราส่วนนี้ จึงไม่สามารถพิจารณาได้เพียงลำพัง ควรพิจารณาการเคลื่อนไหวของเงินทุนหมุนเวียนในอดีตควบคู่ไปด้วย ซึ่งการวิเคราะห์ในลักษณะนี้ จะเป็นเครื่องชี้บอกถึงสภาพคล่องทางการเงินที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick ratio or Acid test ratio)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

$$\text{โดยที่สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว} = \text{เงินสดและเงินฝากธนาคาร} + \text{เงินฝากสหกรณ์อื่น} + \text{เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง} + \text{เงินลงทุนระยะสั้น} + \text{ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ} + \text{คอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับสุทธิ}$$

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่คล้ายกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน คือใช้สินทรัพย์หมุนเวียนเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียน แต่อัตราส่วนนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงินได้ดีกว่าอัตราส่วนทุนหมุนเวียน เนื่องจากจะใช้เฉพาะสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและเร็ว เช่น เงินสดและเงินฝากธนาคาร เป็นต้น ในการเปรียบเทียบอัตราส่วนนี้จะตัดสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการ ซึ่งเป็นปัญหาในการเปลี่ยนเป็นเงินสดออก เช่น สินค้าคงเหลือ ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหรือสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งต้องใช้เวลานานในการที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด จะพิจารณาเพียงสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วเท่านั้น

2) อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)

$$\text{อัตราหมุนของสินค้า (Inventory turnover)} = \frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยที่สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{สินค้าต้นงวด} + \text{สินค้าปลายงวด}}{2}$$

2

สินค้าคงเหลือจะเป็นรายการที่มีมูลค่าสูง และความเลียงสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนประเภทอื่น โดยเฉพาะในเรื่องของราคา การเสื่อมคุณภาพ และความล้าสมัย อัตราหมุนของสินค้าเลยเป็นเครื่องบ่งชี้ความเพียงพอของสินค้า และการจัดการสินค้าคงเหลือว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด ตลอดจนบ่งชี้ความสามารถของกิจการในการเปลี่ยนสินค้าเป็นเงินสด โดยวัดจำนวนครั้งของสินค้าที่สินค้าได้ถูกขายออกไปและซื้อมาทดแทนในระหว่างปี พ.ศ. ถ้าจำนวนครั้งมากก็จะ เป็นผลดีต่อกิจการก็จะได้กำไรเพิ่มขึ้นทุกครั้ง อย่างไรก็ตาม ตัวเลขที่สูงเกินไปอาจแสดงถึงการสูญเสียโอกาสในการสร้างยอดขายเนื่องจากการบริหารสินค้าคงเหลือที่ไม่มีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามถ้าจำนวนครั้งต่ำแสดงว่ามีเงินลงทุน ไปจมอยู่ในสินค้าจำนวนหนึ่งมากเกินไป ซึ่ง กิจการควรจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากกว่านี้

อย่างไรก็ตาม การที่จะบอกว่าอัตราหมุนของสินค้าคงเหลือสูงหรือต่ำจำเป็นจะต้องพิจารณาประเภทของกิจการประกอบ เช่น ร้าน Supermarket จะมีอัตราหมุนของสินค้าสูงแต่ร้านขายเพชรพลอยหรือเครื่องประดับราคาแพงจะมีอัตราหมุนของสินค้าต่ำ (เนื่องจากอาจขายไม่ได้ทุกวัน) นอกจากนี้ การที่อัตราหมุนของสินค้าสูง (ซึ่งแสดงว่ากิจการมีสินค้าคงเหลือจำนวนน้อย) อาจเป็นผลมาจากการขายลดราคา (On Sale) หรือเกิดการเสื่อมคุณภาพ ชำรุด ล้าสมัย ระหว่างการเก็บรักษา หรือเก็บสินค้าไว้น้อยเกินไป ซึ่งอาจเกิดผลเสียเนื่องจากเสียโอกาสที่จะทำกำไรเนื่องจากการอาจกำลังประสบปัญหาสินค้าขาดมือ จึงทำให้สูญเสียโอกาสที่จะขายสินค้าได้เพิ่มสูงมากขึ้น

ในกรณีที่ค่าที่คำนวณได้ต่ำ กิจการก็ควรจะหาสาเหตุว่าต่ำเพราะเหตุใด อาจเป็นเพราะสินค้าขายไม่ได้ ซึ่งก็ควรรีบหาทางแก้ไขหรือหากมีสาเหตุอื่นที่มีเหตุผลสมควร เช่น อาจเก็บสินค้าคงเหลือไว้มากเพราะมีสัญญาขายสินค้าล่วงหน้าไว้แล้ว หรือเก็บกักตุนไว้เพื่อเตรียมรับสถานการณ์บางอย่างที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น ราคาสินค้าจะสูงขึ้นเนื่องจากการประกาศขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้การเก็บรักษาสินค้าไว้เป็นจำนวนมากก็ถือว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่อย่างใด ดังนั้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน นอกจากจะมุ่งดูที่สภาพคล่องแล้ว ควรที่จะดูในแง่คุณภาพอีกด้วย โดยพิจารณาอัตราผลตอบแทนจากรายได้ (อัตรากำไรสุทธิ) ประกอบกันไป

อายุเฉลี่ยของสินค้า (Average days per turnover) อายุเฉลี่ยของสินค้าเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่ากิจการจะต้องใช้เวลากี่วันจึงจะสามารถขายสินค้าคงเหลือนั้นได้ ถ้าจำนวนวันน้อยก็จะเป็นผลดีต่อกิจการ แสดงว่ามีความสามารถในการเปลี่ยนสินค้าเป็นเงินสดได้เร็ว ในทางตรงข้ามถ้าจำนวนวันมาก แสดงว่ามีเงินทุนจมให้สินค้าจำนวนนั้นมากเกินไป

$$= \frac{365}{\text{อายุหมุนของสินค้า}}$$

อายุหมุนของสินค้า

$$\text{อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total assets turnover)} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยที่สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด} + \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด}}{2}$$

2

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดประสิทธิภาพการลงทุนในสินทรัพย์ว่ากิจการได้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ สามารถสร้างยอดขาย/บริการ ได้เต็มที่ หรือไม่บ่งบอกความสามารถของกิจการในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่อยู่ว่าก่อให้เกิดรายได้จากการขาย/บริการมากน้อยหรือมีประสิทธิภาพเต็มที่หรือไม่ เพียงใด หรือเป็นการวัดว่าการลงทุนในสินทรัพย์สอดคล้อง

กับยอดขายหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงแสดงว่ากิจการมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดรายได้จากการขาย/บริการสูง และมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ หากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแสดงว่ากิจการอาจมีการลงทุนในสินทรัพย์มากเกินไป หรือกิจการอาจใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ต่าง ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพควรพิจารณาตัดทอนสินทรัพย์ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ลง หรือหาแนวทางใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินให้มากขึ้น

ในการวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์ ผู้วิเคราะห์ควรพิจารณาอัตราส่วนอื่นๆประกอบด้วย เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เพราะการใช้ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ตามที่ปรากฏในงบดุลเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์นั้น รายการตามบัญชีที่เกิดจากวิธีการบัญชีที่แตกต่างกันจะทำให้มีอัตราหมุนของสินทรัพย์มีค่าต่างกันด้วย นอกจากนี้ควรพิจารณาสินทรัพย์ที่ซื้อมาคอนช่วงสั้นงวดบัญชี ซึ่งผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณา

$$\begin{aligned} \text{อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total revenue to total assets ratio)} \\ = \frac{\text{รายได้ทั้งสิ้น} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \end{aligned}$$

$$\text{โดยที่สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด} + \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด}}{2}$$

2

อัตราส่วนนี้จะวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นมากน้อยหรือเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่ามีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นได้สูง และมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ หากอัตราส่วนมีค่าน้อย แสดงว่ากิจการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ควรพิจารณาหาแนวทางใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ให้เต็มประสิทธิภาพ

3) อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratios)

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน (Debt to equity ratio)} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุน}}$$

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสัมพันธ์ของเงินทุนของกิจการที่จัดหาในรูปแบบของหนี้ เป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปว่าการก่อหนี้ของกิจการมีขีดจำกัดและปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดมีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ความคล่องตัวของสินทรัพย์ที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดและประเภทธุรกิจ เป็นต้น อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาว่าเจ้าหนี้มีเกราะคุ้มกันความปลอดภัยสำหรับผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากส่วนของผู้ถือหุ้นได้เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด และหากกิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมีค่าสูง

เงินทุนจากเจ้าของมีเพียงเล็กน้อยและมาจากหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ก็จะตกเป็นของเจ้าหนี้ ในขณะที่เดียวกันในส่วนของกิจการเองก็ต้องแบกภาระในรูปดอกเบี้ยไว้สูง ในทางตรงกันข้ามการที่กิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำ แสดงได้ว่าเจ้าหนี้มีเกราะคุ้มกันในการได้รับชำระหนี้จากกิจการ แต่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่ต่ำเกินไปก็ไม่เป็นผลดีเช่นกัน เพราะนอกจากจะแสดงถึงเครดิตของกิจการไม่ดีแล้วยังทำให้ การขยายตัวเป็นไปอย่างเชื่องช้าอีกด้วย

4) อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total assets ratio)

$$= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยที่สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด} + \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด}}{2}$$

2

อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนทั้งสิ้น หรือการใช้สินทรัพย์ว่าได้ผลตอบแทนเพียงพอหรือไม่ และเป็นอัตราส่วนที่ฝ่ายบริหารใช้ควบคุมการดำเนินการ เพราะเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้สินทรัพย์ของกิจการ ในอันที่ก่อให้เกิดกำไรกลับคืนมาสู่กิจการ

ข้อสังเกต

(1) การใช้ยอดสินทรัพย์ทั้งสิ้นโดยเฉลี่ย เพราะถือว่ากำไรเกิดจากการใช้ทรัพยากรที่กิจการมีอยู่ตลอดรอบระยะเวลาบัญชี

(2) การวิเคราะห์อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมควรพิจารณาควบคู่ไปกับอัตราส่วนหนี้สินของสินทรัพย์ ถ้ามีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ อัตราส่วนหนี้สินของสินทรัพย์ มีค่าสูงซึ่งหมายความว่ากิจการใช้สินทรัพย์ให้เกิดรายได้มากในขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีค่าต่ำ กิจการควรหาสาเหตุด้วยเนื่องจากเหตุใด เพื่อจะได้หาทางแก้ไขได้ตรงจุด

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on net ratio)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยที่ทุนถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{ทุนต้นงวด} + \text{ทุนปลายงวด}}{2}$$

2

ส่วนของเจ้าของ หมายถึง ส่วนทุน กำไรสะสม และเงินสำรองต่างๆ ซึ่งไม่รวมหนี้สินระยะสั้นหรือหนี้สินระยะยาวแต่ประการใด

อัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรที่เกิดขึ้นทั้งหมดของกิจการ เปรียบเทียบกับส่วนของเจ้าของ เป็นการวัดความสามารถในการหาผลตอบแทนของกิจการจากเงินลงทุนเฉพาะส่วนของเจ้าของ ว่ามีมากน้อยเพียงใด หรือวัดประสิทธิภาพในการทำกำไรเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนทุน ดังนั้น จึงเป็นอัตราส่วนที่สำคัญใช้พิจารณาเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนในการก่อหนี้ (Leverage Ratio) เช่น หากอัตราส่วนมีค่าน้อยแสดงว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนต่ำ ซึ่งอาจเกิดจากการวัดสัดส่วนการลงทุนที่ไม่เหมาะสม เป็นการใช้ส่วนของทุนมากกว่าส่วนของหนี้ ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่า ในกรณีอัตราส่วนมีค่ามาก แสดงว่าผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนสูง แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรให้กับส่วนของเจ้าของ

$$\begin{aligned} \text{อัตรากำไรขั้นต้น (Gross profit to sales ratio)} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}} \\ \text{โดยที่กำไรขั้นต้น} &= \text{กำไรขั้นต้นของการขาย/บริการ} \end{aligned}$$

อัตราส่วนนี้เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรแบบหนึ่ง โดยพิจารณาจากส่วนต่างของยอดขาย/บริการกับต้นทุนขาย/บริการ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการหากำไรขั้นต้นของกิจการก่อนที่จะหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการใด ๆ โดยเปรียบเทียบกับยอดขาย/บริการ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุนขาย/บริการ ทำให้กิจการทราบด้วยว่าต้นทุน/บริการนั้นต่ำหรือสูงเกินไปหรือไม่ หากกำไรขั้นต้นของขาย/บริการสูง แสดงว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการควบคุมต้นทุนขาย/บริการ ส่งผลให้มีกำไรขั้นต้นสูง ในทำนองเดียวกันหากกำไรขั้นต้นของขาย/บริการต่ำ แสดงว่าต้นทุนขาย/บริการสูง กล่าวคือ เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นของกิจการ โดยที่ยังไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ

$$\begin{aligned} \text{อัตราค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ (Selling expenses to sales ratio)} \\ = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}} \end{aligned}$$

อัตราส่วนนี้แสดงถึงค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขาย/บริการว่าเป็นสัดส่วนเท่าไร เมื่อเทียบกับรายได้ จากการขาย/บริการ ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าค่าใช้จ่ายในการขายและบริการน้อย เมื่อเทียบกับยอดขาย/บริการหนึ่งหน่วย หากอัตราส่วนนี้มีค่าสูง หมายถึง กิจการมีค่าใช้จ่ายในการขายและบริการมากเกินไป หรืออาจเป็นราคาสินค้ามีค่าต่ำเกินไปหรือไม่ แนวทางหนึ่งในการเพิ่มค่าอัตราส่วนนี้ คือ การสร้างยอดขาย/บริการ โดยการสร้างยอดขายสินค้าหรือปริมาณสินค้า/บริการ ซึ่งทำได้ยากกว่าการบริหารหรือควบคุมค่าใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการถือเป็นค่าใช้จ่ายหลักตัวหนึ่งที่สามารถควบคุมได้

$$\text{อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin to sales ratio)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$$

อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นทราบว่า รายได้จากการดำเนินงานทุกๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นเท่าใด ถ้าอัตราส่วนที่คำนวณได้มีค่าสูง แสดงว่ากิจการมีความสามารถในการหำกำไรจากการดำเนินงานสูง (ภายหลังจากที่คิดต้นทุนและค่าใช้จ่ายทั้งหมด) แต่อัตราส่วนนี้ก็ยังมีข้อจำกัด คือ รายการค่าใช้จ่ายบางรายการที่นำไปหักจากรายได้เพื่อคำนวณกำไรสุทธินั้น อาจเป็นค่าใช้จ่ายที่มีได้เกิดขึ้นทุกปี เช่น หนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น ดังนั้น ถ้าอัตรากำไรสุทธิมีค่าต่ำกิจการควรวิเคราะห์สาเหตุเปรียบเทียบกับปีก่อนๆ ด้วยว่ามีรายการใดปกติ นอกจากนี้ก็ควรเปรียบเทียบกับกิจการของคู่แข่งที่มีขนาดประเภท และปริมาณธุรกิจเหมือน ๆ กัน เพื่อจะได้ทราบว่ากิจการบริหารงานได้มีประสิทธิภาพเช่นไร

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2550) ได้จัดทำข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย เพื่อใช้ในการกำหนดตัวชี้วัดเป็นมาตรฐานให้ผู้สอบบัญชีและผู้สนใจทั่วไป วิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีมาตรฐานเดียวกัน และได้กำหนดเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เป็นตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานให้ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทางการเงิน เช่นเดียวกับที่หน่วยธุรกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานอัตราส่วนของแต่ละอุตสาหกรรมไว้ใช้ ในการเปรียบเทียบอัตราส่วนมาตรฐานดังกล่าว จำแนกประเภท และขนาดของสหกรณ์ดังแสดงตามตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดย รวม
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง						
1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	2.51	2.16	1.48	1.52	1.52
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	2.31	1.89	1.27	1.32	1.32
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้						
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.70	0.96	1.87	1.76	1.76
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้ สินทรัพย์						
3.1 อัตราหมุนของสินทรัพย์	ครั้ง	25.64	42.52	43.32	13.23	16.05
3.2 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	14.24	8.58	8.43	27.59	22.74
3.3 อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น	รอบ	2.66	3.25	1.14	0.45	0.54
3.4 อัตราร้อยละของรายได้ต่อ สินทรัพย์ทั้งสิ้น	ร้อยละ	271.77	330.62	116.94	47.40	55.74
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร						
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	10.95	11.84	4.38	3.76	3.88
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ	19.85	23.02	12.95	10.34	10.70
4.3 อัตรากำไรขั้นต้น	ร้อยละ	7.00	8.10	9.92	16.80	15.10
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายในการขายและ บริการ	ร้อยละ	95.97	95.45	96.26	92.06	93.03
4.5 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	4.12	3.64	3.84	8.30	7.25

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2550)

ตารางที่ 2.3 เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร							คะแนนรวม 3 ตัวแปร จัดขนาดสหกรณ์ และ กลุ่มเกษตรกร	
ทุนดำเนินการ		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ช่วง		
ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (2)	ช่วง ข้อมูล (หน่วย: คน)	คะแนน (3)	คะแนน รวม (1)+(2) +(3)	ขนาด สหกรณ์	
0	0	0	0	0	0			
>0-6,000	1	>0-5,000	1	1-28	1			
>6,000-30,000	2	>5,000-23,000	2	29-55	2	1-6	เล็ก	
>30,000-145,000	3	>23,000-107,000	3	56-108	3	7-12	กลาง	
>145,000-706,000	4	>107,000-500,000	4	109-213	4	13-18	ใหญ่	
>706,000-3,440,000	5	>500,000-2,324,000	5	214-420	5	19-24	ใหญ่มาก	
>3,440,000-16,770,000	6	>2,324,000-10,057,000	6	421-828	6			
>16,770,000-81,760,000	7	>10,057,000-50,262,000	7	829-1,633	7			
>81,760,000	8	>50,262,000	8	>1,633	8			

หมายเหตุ : การใช้เกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

- ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการวัดขนาดนั้น มีช่วงทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลัก และจำนวนสมาชิก อยู่ในช่วงใดแล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการ
- หาคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการแล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน ผู้ศึกษาขอสรุปเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ในครั้งนี้ คือ การวิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์แนวดิ่ง และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดการก่อหนี้ อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หนึ่งฤทัย เรืองจิต (2545:71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพของการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในจังหวัดขอนแก่นกับสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ มีอัตราส่วนสภาพคล่องหรืออัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 1.57 ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอัตราส่วนของสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ ส่วนภายในจังหวัดขอนแก่น พบว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรมีอัตราที่ใกล้เคียงกันแต่ยกเว้นสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก และในส่วนของอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้เท่ากับ 2.42 ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอัตราส่วนของสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ โดยความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่มีความระมัดระวัง ในการก่อหนี้ทำให้มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำ ส่วนสหกรณ์การเกษตรขนาดกลางมีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิประจำปี และมีสหกรณ์หลายแห่งที่มีทุนการดำเนินงานที่ติดลบส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ติดลบ ส่วนสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กซึ่งมีทุนการดำเนินงานที่ต่ำแต่ได้รับเงินกู้สนับสนุนในระยะยาวทำให้อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้สูงผิดปกติ ส่วนอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ 0.87 รอบ ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าอัตราส่วน ของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ โดยพบว่าสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดขอนแก่นมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ให้เกิดรายได้ตอบแทนสหกรณ์ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน และมีอัตรากำไรสุทธิประจำปี ร้อยละ -1.34 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำกว่าอัตราส่วนของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ และสหกรณ์การเกษตรทั่วไปใน จังหวัดขอนแก่น มีความสามารถในการทำกำไรที่แตกต่างกัน โดยสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ มีอัตรากำไรสุทธิในอัตราส่วนที่สูง สหกรณ์การเกษตรขนาดกลางมีอัตรากำไรสุทธิในอัตราที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ทำการศึกษา และสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กมีอัตรากำไรสุทธิติดลบ

นวลทิพย์ หวังเกิดเกียรติ (2546: 84) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรหนองหวาย จำกัด พบว่า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในรอบ 5 ปีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการพัฒนาธุรกิจไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ จากผลการดำเนินธุรกิจในรอบปีบัญชี 2543 มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.45 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน สหกรณ์มีสภาพคล่องสูงสามารถหมุนเวียนสินทรัพย์ ในการดำเนินธุรกิจได้คล่องตัวสูงขึ้น มีหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน 1.65 เท่า

แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระเงินกู้และดอกเบี้ยคืนให้กับเจ้าหนี้ได้เพิ่มขึ้น มีผลตอบแทนของสินทรัพย์ทุก 100 บาท สามารถก่อให้เกิดกำไรได้ 4.89 บาท มีผลตอบแทนต่อส่วนของทุนทุก 100 บาท สามารถก่อให้เกิดกำไรได้ 12.99 บาท มีผลตอบแทนของกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธิได้ถึง 24.64 บาท ต่อยอดขายทุก 100 บาท แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ที่มีอยู่เทียบกับทุนของสหกรณ์และเทียบกับยอดขายของสหกรณ์ และมีแนวโน้มของผลการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่าในปีบัญชี 2540 สหกรณ์มีกำไรลดลงมาก เนื่องจากการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปี 2540 และในปี 2541 ถึงปี 2543 สหกรณ์มีแนวโน้มของรายได้ที่เพิ่มขึ้น ต้นทุนและค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ลดลงส่งผลให้สหกรณ์มีแนวโน้มของกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

วารุณี ไชยธรรม (2546: 78) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด พบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ ปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2545 สมาชิกสหกรณ์ไปใช้บริการของสหกรณ์เฉลี่ย 5.21 ครั้งต่อปี ส่งผลทำให้สหกรณ์มีเงินรับฝากจำนวน 14,640,928.67 บาท จำนวน 2,375 บัญชี โดยสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 6.00 ต่อปี เป็นอัตราที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป จึงให้ความสำคัญและนำเงินมาฝากกับสหกรณ์เป็นจำนวนมาก สหกรณ์มีรายได้จากการดำเนินงานสินเชื่อ จำนวน 12,318,247.50 บาท ซึ่งเป็นธุรกิจที่ให้กำไรกับสหกรณ์มากที่สุด มีรายได้จากการดำเนินงานจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 17,407,459.00 บาท เป็นธุรกิจที่ให้กำไรกับสหกรณ์น้อยแต่สหกรณ์จะให้บริการแก่สมาชิกในด้านการผลิตเป็นสิ่งสำคัญและมีรายได้จากการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป จำนวน 105,034,627.34 บาท เป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้กับสหกรณ์มากที่สุด แต่ประสบผลขาดทุนเฉพาะธุรกิจ 353,617.18 บาท เนื่องจากสหกรณ์ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค่อนข้างสูงจึงประสบผลการดำเนินงานที่ขาดทุน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาสมาชิกกู้เงินซ้ำซ้อนจากสถาบันการเงินอื่น เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ทำให้สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา เนื่องจาก ต้องชำระหนี้สองทาง และมีรายได้ที่ไม่เพียงพอ และปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานรวบรวมผลผลิตที่ประสบกับการขาดทุนอย่างต่อเนื่องทุกปี

วิจรรย์ สิทธิเดช (2551: 86) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรคลองหลวง จำกัด ปี พ.ศ.2550 พบว่า ในรอบปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2550 สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียน 94,482,639.76 บาท และมีหนี้สินหมุนเวียน 83,136,120.14 บาท ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ จำนวน 11,346,519.62 บาท และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์อยู่ที่ 1.12 เท่า ซึ่งต่ำกว่าอัตราส่วนโดยรวมซึ่งอยู่ที่ 1.52 เท่า สหกรณ์มีหนี้สิน 84,331,632.75 บาท และมีส่วนของ

ทุน 19,294,646.77 บาท อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนอยู่ที่ 4.37 เท่า สหกรณ์ความสามารถในการก่อหนี้สูงกว่าอัตราส่วนโดยรวม ซึ่งอยู่ที่ 1.76 เท่า สหกรณ์มีรายได้ทั้งสิ้น 113,572,616.64 บาท ในขณะที่สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของสหกรณ์อยู่ที่ 88,232,140.73 บาท และอัตรามูลของสินทรัพย์ทั้งสิ้น อยู่ที่ 1.25 รอบ สูงกว่าอัตราส่วนโดยรวมซึ่งอยู่ที่ 0.54 สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ที่ร้อยละ 3.49 ขณะที่อัตราส่วนโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 3.88 แสดงว่าผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนทั้งสิ้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ โดยสหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุนอยู่ที่ร้อยละ 18.28 ขณะที่อัตราส่วนโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 10.70 สหกรณ์มีอัตราค่าใช้จ่ายสูงถึงร้อยละ 97.28 ในขณะที่อัตราส่วนโดยรวมอยู่ที่ ร้อยละ 93.03 ทำให้อัตรากำไรสุทธิอยู่ที่ร้อยละ 2.79 ในขณะที่อัตราส่วนโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 7.25

ทอน พิมพา (2552: 72) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ การเกษตรเมืองร้อยเอ็ด จำกัด พ.ศ.2550 พบว่า จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการบริหารการเงินของสหกรณ์ปีบัญชี 2550 จากค่าอัตราส่วนทางการเงินที่ทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน และเปรียบเทียบกับค่าอัตราส่วนทางการเงินของปีบัญชี 2549 พบว่า อัตราส่วนวัดสภาพคล่องมีค่าเท่ากับ 1.19 อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้มีค่า 2.79 อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์มีค่า 0.25 และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรของสหกรณ์ โดยพิจารณาจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน และอัตรากำไรสุทธิ มีค่าเท่ากับ 5.69, 8.88 และ 9.14 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลโดยรวมของค่าอัตราส่วนทางการเงินมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์แนวโน้มของผลการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยทำการวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลา พ.ศ.2546-2550 จากกำไรสุทธิของสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์ยังมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นอยู่เสมอเป็นประจำทุกปี จึงถือได้ว่า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ เงินทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการในการขอใช้บริการของสมาชิก การติดตามหนี้สินที่ค้างชำระของสมาชิกไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสมาชิกส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ และปัญหาทางการตลาดในการรับซื้อข้าวเปลือกจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปที่มีการแข่งขันในด้านราคาระหว่างสหกรณ์กับพ่อค้าคนกลาง และปัญหาในการจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ โดยสหกรณ์ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการดำเนินงาน กฎระเบียบ ข้อบังคับแก่คณะกรรมการดำเนินการและสมาชิกเพื่อให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้อง และให้ความร่วมมือกับสหกรณ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้วัตถุประสงค์ครั้งนี้ รูปแบบการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงปริมาณที่มุ่งศึกษาถึงการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงิน และประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา ในรอบ 5 ปี ตั้งแต่ปีบัญชี 2548 - 2552 โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงิน

2.1.1 การวิเคราะห์แนวดิ่ง (Vertical Analysis)

เป็นการวิเคราะห์งบการเงิน โดยเปรียบเทียบรายการต่าง ๆ ในงบการเงินของงวดเดียวกันหรือปีเดียวกัน โดยจะกำหนดให้รายการใดรายการหนึ่งในงบการเงินเป็นฐานในการเปรียบเทียบ ซึ่งฐานดังกล่าวให้มีค่าเท่ากับร้อยละ 100 แล้วจะพิจารณาว่ารายการอื่น ๆ ในงบการเงินเดียวกันมีค่าเป็นร้อยละเท่าไรของฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ใช้ประโยชน์ช่วยในการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจของสหกรณ์

2.1.2 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Percentage Analysis)

1) เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลเดิม

2) การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม โดยใช้การวิเคราะห์อัตราร้อยละของปีฐาน ซึ่งวิธีนี้จะใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นปีฐานเพียงปีเดียว โดยเทียบปีดังกล่าวให้เป็นร้อยแล้วนำข้อมูลของปีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายการเดียวกันเทียบกลับมาสู่ปีฐานทุกปี ตลอดช่วงเวลาที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$\text{อัตราร้อยละของปีที่ต้องการหา} = \frac{\text{ข้อมูลตัวเลขปีที่ต้องการหา} \times 100}{\text{ข้อมูลตัวเลขปีฐาน}}$$

2.2 เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพทางการเงิน

เป็นการวิเคราะห์จากงบการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบต้นทุนขาย ซึ่งการวิเคราะห์ประกอบด้วย

2.2.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง

2.2.2 การวิเคราะห์อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

2.2.3 การวิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์

2.2.4 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร

ตารางที่ 3.1 อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง ความสามารถในการก่อหนี้ ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไร

อัตราส่วน	สูตรในการคำนวณ	หน่วย	การแปลความหมายผลลัพธ์
อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง			
1. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	<u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u> หนี้สินหมุนเวียน	เท่า	อัตราส่วนยิ่งมากเท่าจะถือว่าสินทรัพย์มากกว่าหนี้สิน
2. อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	<u>สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว</u> หนี้สินหมุนเวียน	เท่า	อัตราส่วนยิ่งมากเท่าจะถือว่ามีความคล่องตัวมาก สภาพคล่องดี
อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้			
1. อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	<u>หนี้สินทั้งสิ้น</u> ทุน	เท่า	อัตราส่วนยิ่งน้อยเท่า แสดงถึงกิจการมีแหล่งเงินทุนที่เกิดจากการกู้ยืมและส่วนของผู้ถือหุ้นเท่าใด ถ้าอัตรานี้ต่ำ กิจการสามารถก่อหนี้ได้อีก
อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์			
1. อัตราส่วนการหมุนของสินค้า	<u>ต้นทุนขาย</u> สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย หรือ ขายสุทธิ <u>สินค้าคงเหลือ</u>	ครั้ง	จำนวนครั้งยิ่งมาก แสดงถึงในรอบระยะเวลา 1 ปี กิจการขายสินค้าได้มาก

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อัตราส่วน	สูตรในการคำนวณ	หน่วย	การแปลความหมายผลลัพธ์
อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์			
2. อายุเฉลี่ยของสินทรัพย์	$\frac{360 \text{ หรือ } 365 \text{ วัน}}{\text{อัตราหมุนของสินทรัพย์}}$	วัน	จำนวนวันยิ่งน้อย เป็นสิ่งบ่งบอกว่ากิจการสามารถขายสินทรัพย์คงเหลือนั้นได้
3. อัตราหมุนของสินทรัพย์	$\frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$	รอบ	จำนวนรอบยิ่งสูงยิ่งดี ใช้ในการวัดประสิทธิภาพของกิจการว่าได้นำสินทรัพย์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด
4. อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น	$\frac{\text{รายได้ทั้งสิ้น} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$	ร้อยละ	จำนวนร้อยละยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้สูงและมีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร			
1. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$	ร้อยละ	จำนวนร้อยละยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ว่าก่อให้เกิดผลตอบแทนกลับมาอย่างน้อยเพียงใด
2. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถัวเฉลี่ย}}$	ร้อยละ	จำนวนร้อยละยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึงผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับจากเงินที่ลงทุนไป
3. อัตรากำไรขั้นต้น	$\frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$	ร้อยละ	จำนวนร้อยละยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึงกิจการมีกำไรขั้นต้นคิดเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขาย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

อัตราส่วน	สูตรในการคำนวณ	หน่วย	การแปลความหมายผลลัพธ์
4. อัตราค่าใช้จ่าย	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$	%	จำนวนร้อยละยิ่งต่ำยิ่งดี แสดงถึง ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารมีน้อย เมื่อเทียบกับยอดขาย/บริการ
5. อัตรากำไรสุทธิ	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$	%	จำนวนร้อยละยิ่งสูงยิ่งดี แสดงถึง ความสามารถในการหำกำไรจากการ ดำเนินงานสูงเมื่อเทียบกับยอดขาย/ บริการ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปีการเงิน 2548 – 2552 รวม 5 ปี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

1.1 การวิเคราะห์แนวดิ่ง (Vertical Analysis)

1.2 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Percentage Analysis)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

2.1 การวิเคราะห์แนวดิ่ง (Vertical Analysis)

2.2 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Percentage Analysis)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ในการบริหารทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ได้แก่ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Analysis) ประกอบด้วย

3.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Analysis) ประกอบด้วย

3.1.1 อัตราส่วนสภาพคล่องของสภกรณ์

3.1.2 อัตราส่วนวัดการก่อหนี้

3.1.3 อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์

3.1.4 อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

1. อัตราส่วนสภาพคล่องของสภกรณ์

1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) = $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$

1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick ratio or Acid test ratio)

= $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$

2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้

2.1 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน (Debt to equity ratio) = $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิน}}{\text{ทุน}}$

3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์

3.1 อัตราหมุนของสินค้า (Inventory turnover) = $\frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$

3.2 อายุเฉลี่ยของสินค้า (Average days per turnover) = $\frac{365}{\text{อายุหมุนของสินค้า}}$

3.3 อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิน (Total assets turnover)

= $\frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสินถัวเฉลี่ย}}$

3.4 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิน

(Total revenue to total assets ratio)

= $\frac{\text{รายได้ทั้งสิน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสินถัวเฉลี่ย}}$

4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total assets ratio)

$$= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on net ratio)

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถัวเฉลี่ย}}$$

4.3 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross profit to sales ratio) = $\frac{\text{กำไรขั้นต้น} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$

ขาย/บริการ

4.4 อัตราค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ (Selling expenses to sales ratio)

$$= \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$$

ขาย/บริการ

4.5 อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin to sales ratio) = $\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ}}$

ขาย/บริการ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร สุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้ทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งได้เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 3 การศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานนั้นวิเคราะห์ได้จาก งบกำไรขาดทุน หมายเหตุประกอบงบการเงิน โดยวิธีการย่อส่วนตามแนวคิดและการวิเคราะห์แนวโน้ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโดยวิธีย้อนส่วนตามแนวจิ่ง

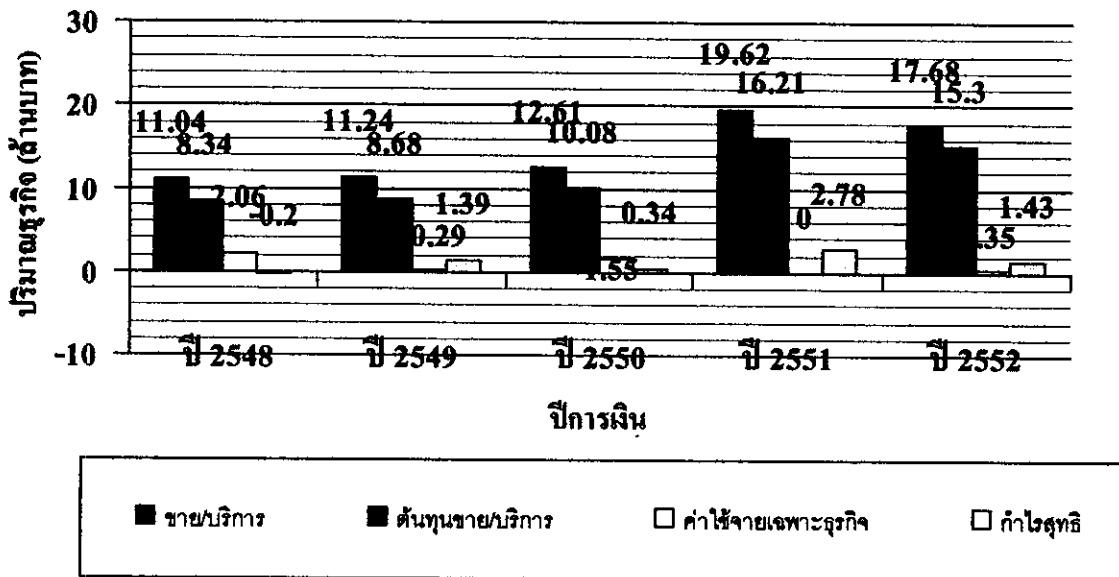
	หน่วย : ร้อยละ				
	2548	2549	2550	2551	2552
รายได้					
ขาย/บริการ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
หัก ต้นทุนขาย/บริการ	75.58	77.24	79.97	82.63	86.52
กำไรขั้นต้น	24.42	22.76	20.03	17.37	13.48
บวก รายได้เฉพาะธุรกิจ	2.55	2.94	3.21	2.98	4.40
	26.97	25.70	23.24	20.35	17.88
หัก ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ	18.70	2.63	10.89	0.04	2.00
กำไร(ขาดทุน)เฉพาะธุรกิจ	8.26	23.07	12.35	20.31	15.88
บวก รายได้อื่น	0.33	0.19	0.19	0.22	0.25
บวก ค่าบริหาร โครงการแทรกแซงตลาด					
ยางพารา	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม	8.60	23.26	12.54	20.53	16.13
หัก ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	10.49	10.88	9.79	6.36	8.00
กำไร(ขาดทุน)ในการดำเนินงานก่อนรายการพิเศษ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รายการพิเศษ(ผลตอบแทนจากการถือหุ้น ชสพ. จำกัด)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
กำไรสุทธิ	(1.89)	12.38	2.75	14.17	8.13

จากตารางที่ 4.1 พบว่า

จากงบกำไรขาดทุน โดยเทียบเป็นอัตราร้อยละของยอดขายข้างต้นสามารถวิเคราะห์ออกมาได้ดังนี้

กำไรสุทธิของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้จาก ปี 2549 มีอัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ถึง 14.27 ในขณะที่ปี 2550 มีการลดลงของกำไรสุทธิจากปี 2549 ถึง 9.63 เพิ่มขึ้นในปี 2551 จากปี 2550 ถึง 11.42 และลดลงใน

ปี 2552 จากปี 2551 อีก 6.04 จากการผันผวนของกำไรสุทธิของสหกรณ์ที่มีการเพิ่มขึ้นและลดลงนั้นเกิดมาจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในปริมาณที่ไม่เท่าเทียมกันและมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนขาย/บริการ รวมทั้งการควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสหกรณ์ที่ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดและประกอบกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ที่ไม่สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกของมวลสมาชิกต่อการชำระหนี้ให้สหกรณ์ ดังแสดงในภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวดิ่ง

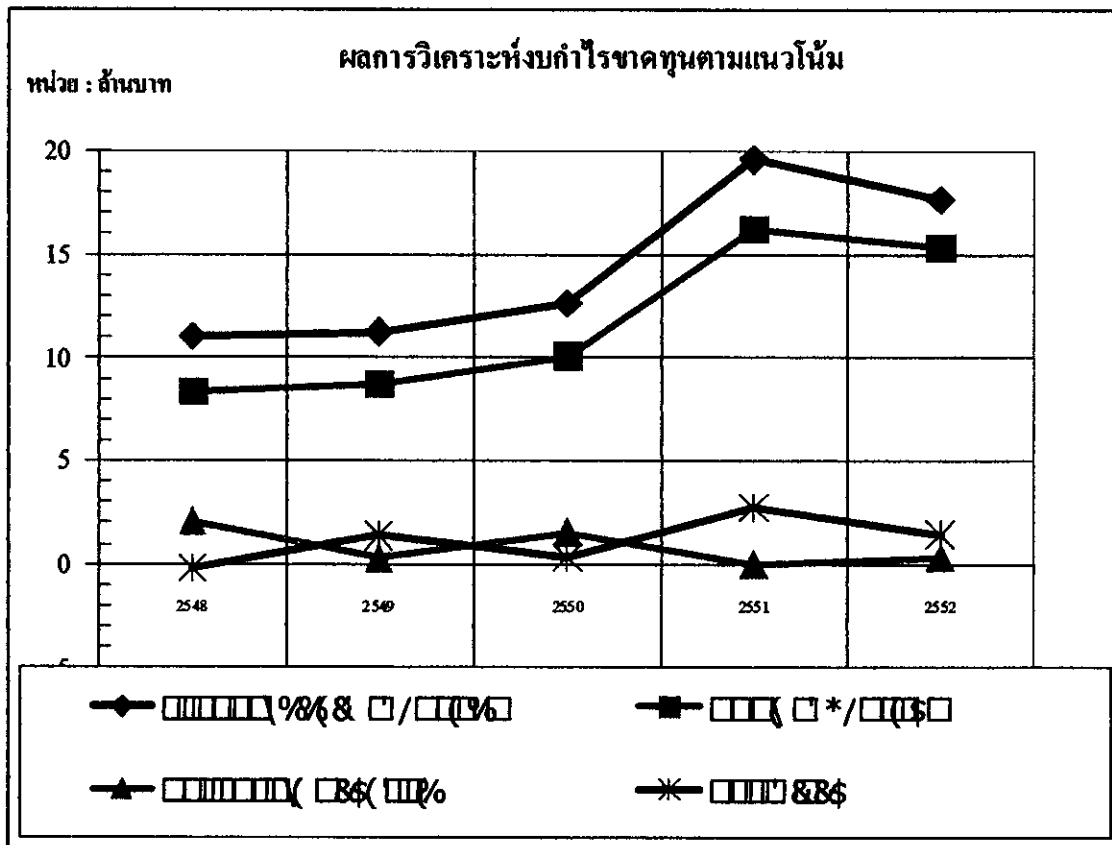
ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโดยวิธีวิเคราะห์แนวนอน

(หน่วย : ล้านบาท)

	หมวด	2548	2549	2550	2551	2552
รายได้จากการขาย/บริการ	ล้านบาท	11.04	11.24	12.61	19.62	17.68
	ร้อยละ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ต้นทุนขาย/บริการ	ล้านบาท	8.34	8.68	10.08	16.21	15.30
	ร้อยละ	75.58	77.24	79.97	82.63	86.51
ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ	ล้านบาท	2.06	0.29	1.37	0.01	0.35
	ร้อยละ	18.70	2.62	10.89	0.03	1.99
กำไรสุทธิ	ล้านบาท	-0.20	1.39	0.34	2.78	1.43
	ร้อยละ	-1.89	12.38	2.74	14.17	8.13

จากตารางที่ 4.2 พบว่า

แนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงของรายได้จากการขาย/บริการปรากฏว่า รายได้จากการขาย/บริการในปี 2548 ใกล้เคียงกับปี 2549 และปี 2550 และมีรายได้จากการขาย/บริการเพิ่มขึ้นในปี 2551 และลดลงในปี 2552 คิดเป็นร้อยละของ ต้นทุนขาย/บริการ 75.58 , 77.24 , 79.97 , 82.63 และ 86.51 ตามลำดับ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ลดลง คิดเป็นร้อยละ 18.70, 2.62, 10.89 , 0.03 และ 1.99 ตามลำดับ จึงทำให้กำไรสุทธิมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงคิดเป็นร้อยละ (1.89) , 12.38 , 2.74 , 14.17 และ 8.13 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงความผันผวนของปริมาณธุรกิจ และต้นทุนขาย/บริการ แล้วปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่ไม่สามารถควบคุมให้เป็นไปตามแผนงานในการบริหารได้ จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ให้เห็นชัดเจนได้ ดังแสดงในภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวโน้ม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน

การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินนั้น วิเคราะห์ได้จาก งบดุล โดยวิธีการย่อส่วนตามแนวดิ่งและการวิเคราะห์แนวนอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยวิธีย่อส่วนตามแนวดิ่ง

หน่วย : ร้อยละ

	2548	2549	2550	2551	2552
สินทรัพย์					
สินทรัพย์หมุนเวียน					
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	8.55	1.99	0.79	2.58	1.33
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	-	43.19	47.68	39.28	36.79
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	41.88	2.83	5.59	5.50	6.07
คอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ-สุทธิ	6.79	7.06	7.81	4.97	3.94
สินค้าคงเหลือ	2.49	2.67	2.65	16.17	7.48
วัสดุคงเหลือ	0.11	-	-	-	-
ค่าปรับลูกหนี้เงินกู้ค้างรับ - สุทธิ	1.02	-	-	-	-
ค่าปรับลูกหนี้การค้ารับ - สุทธิ	0.05	-	-	-	-
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.02	1.74	1.94	1.13	0.96
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	60.91	59.48	66.46	69.63	56.57
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
เงินลงทุนระยะยาว	0.13	0.14	0.13	0.11	0.10
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	-	35.39	28.91	25.87	25.31
ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว	34.10	-	-	-	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	4.85	4.80	4.49	3.66	17.87
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	0.01	0.20	0.01	0.73	0.15
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	39.09	40.52	33.54	30.37	43.43
รวมสินทรัพย์	100	100	100	100	100

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	<u>2548</u>	<u>2549</u>	<u>2550</u>	<u>2551</u>	<u>2552</u>
หนี้สินและทุนของสหกรณ์					
หนี้สินหมุนเวียน					
เงินกู้ยืม	36.33	43.11	44.27	22.87	27.99
เจ้าหนี้การค้า	0.29	0.53	0.00	0.00	0.00
เจ้าหนี้เช่าซื้อทรัพย์สิน	-	-	-	-	-
หนี้สินหมุนเวียน					
ค่าบำรุงต้นนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย					
ไทยค้ำจ่าย	0.17	0.05	0.07	0.08	0.02
เงินร่อยจ่ายคืน	0.06	-	-	-	-
เงินปันผลตามหุ้นค้ำจ่าย	1.78	-	-	-	-
เงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจค้ำจ่าย	0.20	-	-	-	-
เงินชดเชยจากรัฐบาลร่อยจ่ายคืน	0.20	-	-	-	-
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.00	1.58	2.11	2.03	2.19
รวมหนี้สินหมุนเวียน	64.20	58.98	59.52	58.11	55.56
หนี้สินไม่หมุนเวียน					
เงินอุดหนุนชดเชยดอกเบี้ยปี 50-51	-	-	-	-	3.69
หนี้สินระยะยาว	-	-	-	-	-
หนี้สินอื่น	3.53	4.16	5.43	6.14	5.94
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	3.53	4.16	5.43	6.14	9.63
รวมหนี้สิน	67.73	63.14	64.95	64.25	65.19
ทุนของสหกรณ์					
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)					
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	15.88	17.23	17.31	16.12	15.85
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	2.80	2.57	2.94	2.39	2.99
ทุนสำรอง	14.09	13.69	13.99	11.78	13.44
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน	-	-	-	-	-
กำไรสุทธิรอการจัดสรร	-	-	-	-	-
ขาดทุนสะสม - ขอดชกมา	-	-	-	-	-

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

	2548	2549	2550	2551	2552
กำไรสุทธิ	(0.50)	3.37	0.81	5.45	2.53
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย	-	-	-	-	-
รวมทุนของสหกรณ์	32.27	36.86	35.05	35.75	34.81
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า

ด้านสินทรัพย์ปรากฏว่า โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์ตลอดระยะเวลา 5 ปี ได้มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย กล่าวคือ โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนมีแนวโน้มปรับตัวลดลงจากร้อยละ 60.91 ในปี 2548 เหลือร้อยละ 59.48 ในปี 2549 ในปี 2550 ร้อยละ 66.46 ในปี 2551 ร้อยละ 69.63 ในปี 2552 ร้อยละ 56.57 ตรงข้ามกับสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.09 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 40.52 ในปี 2549 ในปี 2550 ร้อยละ 33.54 ในปี 2551 ร้อยละ 30.37 ในปี 2552 ร้อยละ 43.43 ซึ่งการปรับตัวเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน สาเหตุหลักเกิดจาก สหกรณ์นำเงินไปลงทุนในรูปของลูกหนี้ระยะยาวน้อยลง ในขณะที่เดียวกันสหกรณ์กลับนำเงินไปลงทุนในรูปของการให้เงินกู้แก่สมาชิกระยะสั้นเพิ่มขึ้น ซึ่งลักษณะการดำเนินธุรกิจในระยะสั้นจะทำให้สหกรณ์มีอัตราสภาพคล่องทางการเงินดีขึ้น แต่อาจจะได้รับผลตอบแทนกลับมาน้อยกว่าการนำเงินไปลงทุนระยะยาว ซึ่งอาจจะส่งผลให้กำไรสุทธิในรอบปีบัญชีของสหกรณ์ลดต่ำลงได้ ในทางกลับกันหากลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นไม่มาชำระหนี้ตามกำหนดอาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินได้ในทางลบเช่นกัน

ด้านหนี้สินและทุนของสหกรณ์ มีโครงสร้างทางการเงินตลอดระยะเวลา 5 ปี เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน หนี้สินรวมมีแนวโน้มปรับตัวลดลงจากร้อยละ 67.73 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 63.14 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 64.95 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 64.25 ในปี 2551 และร้อยละ 65.15 ในปี 2552 หากมองเฉพาะส่วนหนี้สินหมุนเวียนแล้วมีแนวโน้มผันผวนเพียงเล็กน้อยจากร้อยละ 64.20 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 58.98 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 59.52 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 58.11 ในปี 2551 และเป็นร้อยละ 55.56 ในปี 2552 ในขณะที่หนี้สินไม่หมุนเวียนมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 3.53 ในปี 2548 เป็นร้อยละ 4.16 ในปี 2549 เป็นร้อยละ 5.43 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 6.14 ในปี 2551 และเป็นร้อยละ 9.63 ในปี 2552 โครงสร้างของหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งสหกรณ์ได้มาจากแหล่งทุนจากการกู้ยืมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเงินรับฝากจากสมาชิก จึงไม่มีผลต่อความเสี่ยงในการชำระหนี้ เนื่องจาก

ธนาคารฯ เป็นแหล่งการให้เงินกู้เพื่อส่งเสริมสหกรณ์เพื่อนำเงินให้สมาชิกกู้ยืมในการประกอบอาชีพ การเกษตร ในส่วนเงินรับฝากเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ให้กับมวลสมาชิกของสหกรณ์

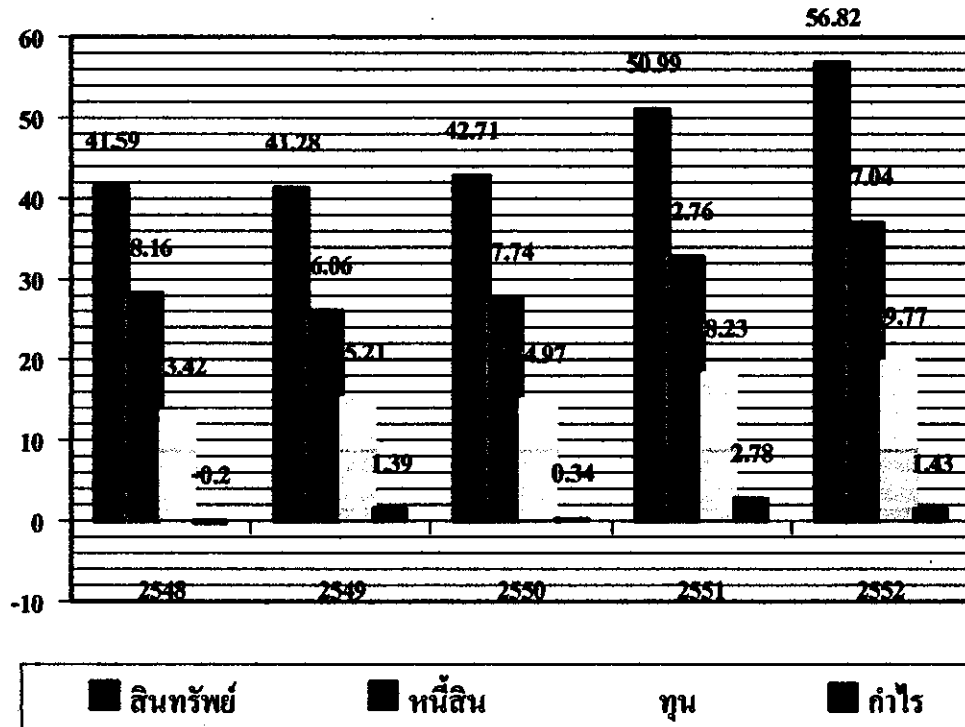
ทุนของสหกรณ์ฯ มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.27 ในปี 2548 ปี 2549 ร้อยละ 36.86 ปี 2550 ร้อยละ 35.05 ปี 2551 ร้อยละ 35.75 ปี 2552 ร้อยละ 34.81 โดยมีโครงสร้างของทุนที่สำคัญ คือ ทุนเรือนหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่นๆ และกำไรสุทธิประจำปี

เงินทุนที่จัดหามาได้นั้นสหกรณ์ได้นำมาให้สมาชิกกู้ยืม ในปี 2552 ถึงร้อยละ 68.17 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น อยู่ในรูปของเงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 1.33 แต่อย่างไรก็ตามการลงทุนในลูกหนี้ทั้งระยะสั้นและระยะยาวมีแนวโน้ม ลดลงเพียงเล็กน้อย ในส่วนที่ปรับตัวลดลงเงินทุนจะไปอยู่ในรูปของสินทรัพย์ถาวรเป็นส่วนใหญ่ การปรับตัวลดลงสหกรณ์ควรบริหารงานให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายเป็นสำคัญจะไม่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของสหกรณ์ และสิ่งสำคัญของสหกรณ์คือการบริหารจัดการด้านลูกหนี้เป็นสำคัญ จะไม่กระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ หากมองถึงดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ จากปี 2548 ร้อยละ 6.79 ในปี 2549 ร้อยละ 7.06 ในปี 2550 ร้อยละ 7.81 ในปี 2551 ร้อยละ 4.97 ในปี 2552 ร้อยละ 3.94 ซึ่งดอกเบี้ยค้างรับดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังอยู่ในอัตราที่สูง และอาจกระทบต่อรายได้ของสหกรณ์ในอนาคตได้หากสหกรณ์ไม่เร่งรัดให้สมาชิกชำระหนี้ให้เป็นไปตามข้อกำหนดสัญญา

ผลการวิเคราะห์ห้วงดุลข้างต้นทำให้ทราบชัดเจนว่า แต่ละปีสหกรณ์มีการจัดหาเงินทุนมาโดยวิธีใด และนำไปลงทุนในสินทรัพย์ใดบ้าง มากน้อยเพียงใด และมีแนวโน้มในการจัดหาเงินทุนของสหกรณ์ที่สำคัญมาจากการถือหุ้นเพิ่มของสมาชิก ส่วนการก่อหนี้สินหมุนเวียนมาจากการรับฝากเงินจากสมาชิก หากมองในอนาคต สหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินเพิ่มสูงขึ้น และสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์และมวลสมาชิก ดังแสดงในภาพที่ 4.3

(หน่วย:ล้านบาท)

งบดุล

ภาพที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวดิ่ง

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยวิธีวิเคราะห์แนวโน้ม (ด้านสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน)

(หน่วย : ล้านบาท)

สินทรัพย์	ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ
สินทรัพย์หมุนเวียน										
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	3.557	100	0.822	23.109	0.338	9.502	1.315	36.969	0.757	21.281
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น-สุทธิ	0.000	100	17.829	100	20.363	114.212	20.033	112.361	20.904	117.247
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	17.417	100	1.166	6.694	2.391	13.727	2.803	16.093	3.449	19.803
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ-สุทธิ	2.823	100	2.912	103.152	3.336	118.172	2.533	89.727	2.239	79.312
สินค้าคงเหลือ	1.032	100	1.102	0.106	1.130	0.103	8.247	0.799	4.251	0.411
วัสดุคงเหลือ	0.047	100	0.036	276.92	0.159	1,223.08	0.007	53.85	0.074	569.23
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.004	100	0.000	0	0.000	0	0.000	0	0.000	0
ค่าปรับจากการค้างชำระ	0.4250	100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	25.332	100	24.553	96.924	28.388	112.063	35.511	0.140	32.145	126.894
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน										
เงินลงทุนระยะยาว	0.056	100	0.056	100	0.056	100	0.056	100	0.056	100
เงินให้กู้ระยะยาว	0.000	100	14.608	100	12.347	84.522	13.191	90.299	14.382	98.452
ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว	3.663	100	0.000	0	0.000	0	0.000	0	0.000	0
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	2.017	100	1.982	98.264	1.918	95.091	1.865	92.4643	10.156	503.520
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	0.003	100	0.082	2133.333	0.002	66.666	0.375	12500	0.083	2766.66
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	16.257	100	16.7283	102.898	14.323	88.103	15.487	95.263	24.677	151.793
รวมสินทรัพย์	41.590	100	41.281	99.251	42.711	102.695	50.998	122.6201 04.99	56.882	136.768

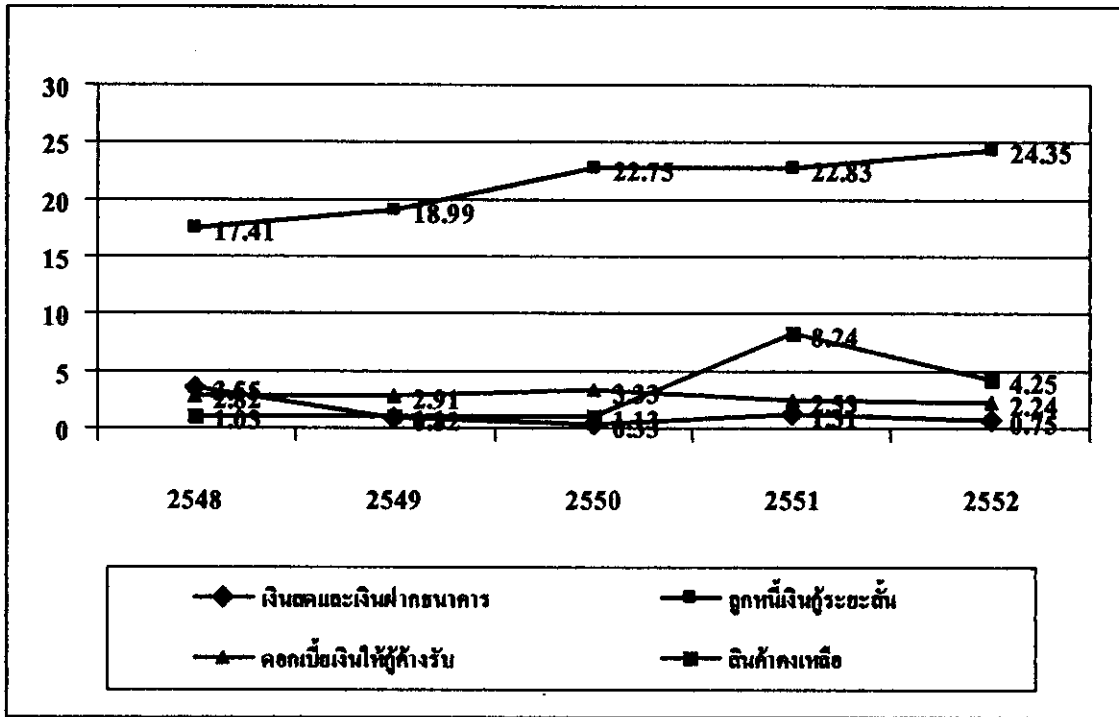
จากตารางที่ 4.4 พบว่า

ด้านสินทรัพย์

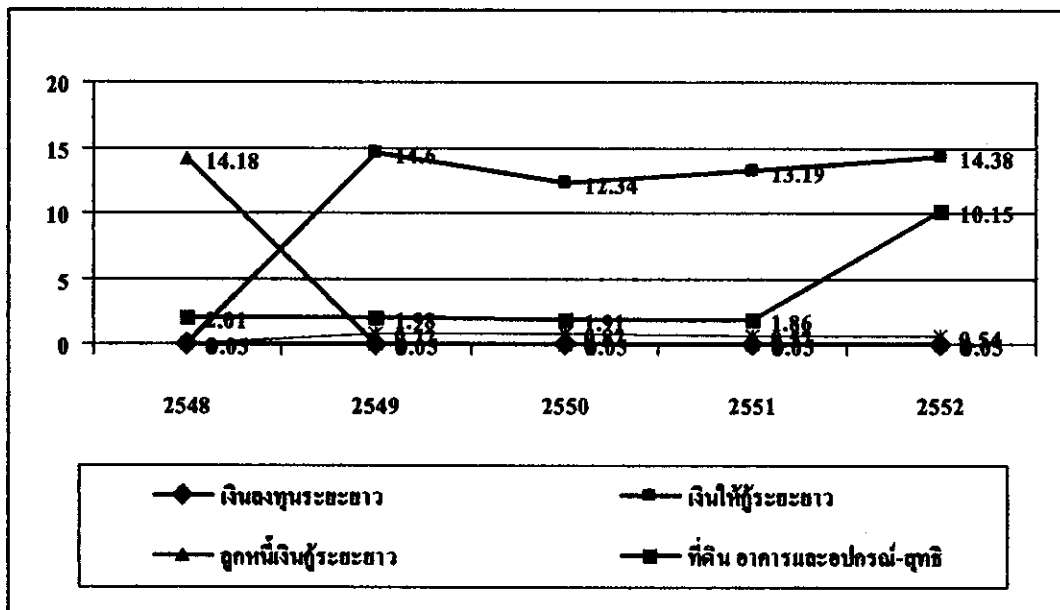
สินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ในส่วนที่เป็นเงินสดและเงินฝากธนาคาร มีแนวโน้มที่ลดลงทุกปีเมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน และจะลดลงในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 เป็นร้อยละ 78.72 ของปีฐาน แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีการปรับการบริหารการเงินให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มกำไรให้สหกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น ทำให้สหกรณ์สามารถมีกำไรในปีต่อๆ มาหลังจากในปีการเงิน 2548 สหกรณ์ประสบกับปัญหาการขาดทุน จึงนำเงินไปลงทุนด้านการขายสินค้าเพื่อบริการสมาชิก ส่งผลให้สหกรณ์มีกำไรในปีถัดมาในอัตราที่เพิ่มขึ้นเงินให้กู้ระยะสั้น-สุทธิ ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548 ถึงปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 ในส่วนของดอกเบี้ยค้างรับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงในอัตราไม่สูงและต่ำมากต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 103.152 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 เป็นร้อยละ 118.172 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 เป็นร้อยละ 89.727 และในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 เป็นร้อยละ 79.312

ด้านสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีแรก ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน และจะเพิ่มขึ้นในปีสุดท้าย คือในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 เป็นอัตราร้อยละ 102.89 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 เป็นอัตราร้อยละ 88.10 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ 95.26 และในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 เพิ่มขึ้นสูงเป็นพิเศษเป็นร้อยละ 151.79 ซึ่งการปรับตัวเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนเนื่องจาก สหกรณ์นำเงินไปลงทุนในรูปของสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้นอันจะทำให้สหกรณ์มีอัตราสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ลดลง ลงทุนระยะยาว ซึ่งอาจจะส่งผลให้กำไรสุทธิในรอบปีการเงินของสหกรณ์ลดต่ำลงได้ ดังแสดงในภาพที่ 4.4 และ 4.5

หน่วย:ล้านบาท

ภาพที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จากการวิเคราะห์แนวนอน (ด้านสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน)

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยวิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม (ด้านหนี้สิน)

(หน่วย : ล้านบาท)

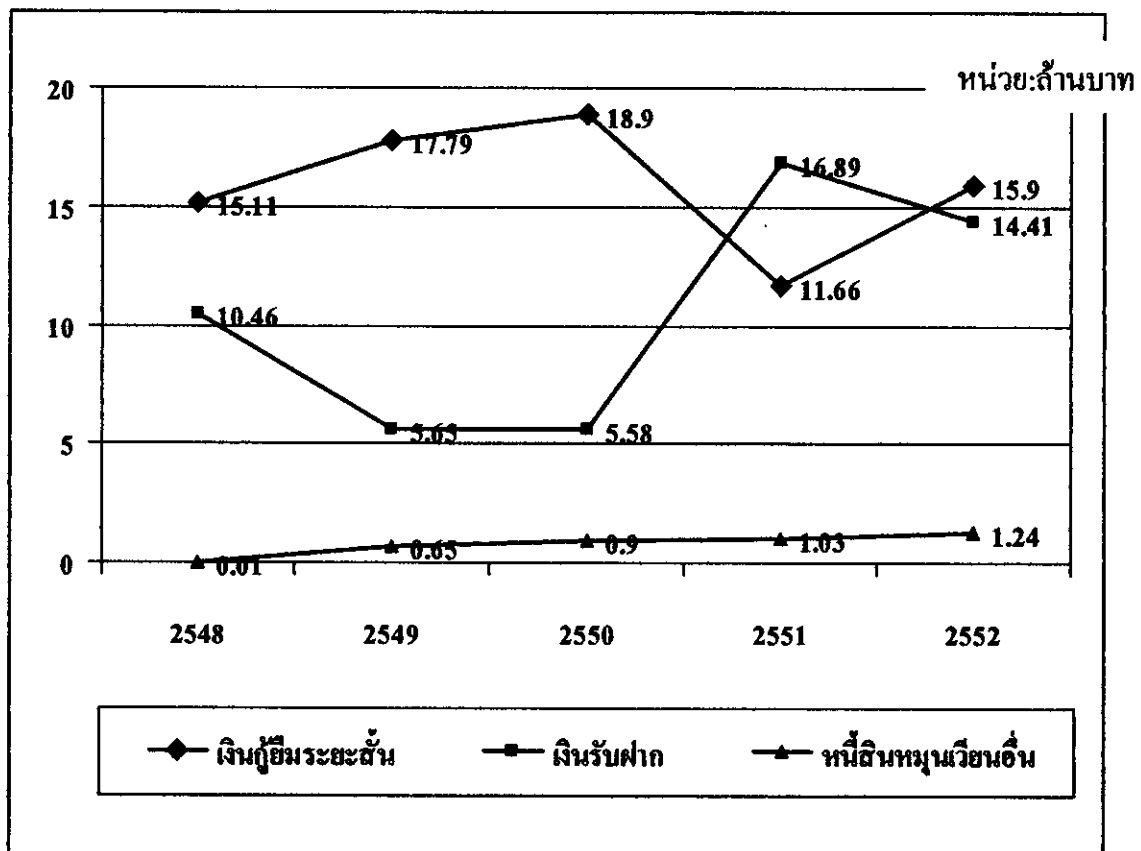
หนี้สินและทุนของสหกรณ์	ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ
หนี้สินหมุนเวียน										
เงินกู้ยืมระยะสั้น	15.11	100	17.79	117.73	18.90	125.08	11.66	77.16	15.90	105.22
เจ้าหนี้การค้า	0.11	100	0.22	200.90	0.00	0.84	0.00	0.84	0.00	0.90
เงินรับฝาก	10.46	100	5.65	54.01	5.58	161.47	16.89	161.47	14.41	137.76
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ไทยค้ำจ่ย	0.07	100	0.02	28.57	0.03	42.85	0.04	571.42	0.01	14.28
เงินปันผลตามหุ้นค้ำจ่ย	0.82	100	0.00	-	0.00	-	0.00	-	0.00	-
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.08	100	0.65	74.71	1.03	118.39	1.03	118.39	1.24	142.52
รวมหนี้สินหมุนเวียน	26.70	100	24.35	91.19	29.63	110.97	29.63	110.97	31.57	415.61
หนี้สินไม่หมุนเวียน										
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	1.46	100	1.71	117.60	3.13	214.45	3.13	214.45	5.47	374.65
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	1.46	100	1.71	117.60	3.13	214.45	3.13	214.45	5.47	374.65
รวมหนี้สิน	28.16	100	26.06	92.6	32.76	116.29	32.76	116.29	37.04	131.54

จากตารางที่ 4.5 พบว่า

ด้านหนี้สิน

หนี้สินหมุนเวียน ด้านเงินกู้ยืมระยะสั้น ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 117.73 และจะเพิ่มขึ้นในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 เป็นร้อยละ 125.08 และจะลดลงในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 และ 30 มิถุนายน 2552 เป็นร้อยละ 77.16 และเพิ่มเป็น

105.22 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ควรมีการดำเนินธุรกิจให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกที่หลากหลายมากกว่าที่จะมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจสินเชื่อ ทั้งธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย เพื่อสร้างรายได้ให้สหกรณ์ รวมทั้งมีเงินคืนเจ้าหนี้ **ด้านเจ้าหนี้การค้า** ในปีการการเงิน 30 มิถุนายน 2549 เป็นร้อยละ 200.90 แต่ในปีการการเงิน 30 มิถุนายน 2550 ถึง 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีเจ้าหนี้การค้าคงเหลือร้อยละ .90 ในส่วนของเงินรับฝาก สหกรณ์มีอัตราเงินรับฝากลดลงเมื่อเทียบกับปีฐานและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจะเพิ่มขึ้นในปีการการเงิน 30 มิถุนายน 2551 และ ในปีการการเงิน 30 มิถุนายน 2552 ร้อยละ 61.47 และ ร้อยละ 137.76 ซึ่งในการรับฝากเงินของสหกรณ์จะมีผลต่อสภาพคล่องทางการเงินเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยสหกรณ์ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบและเข้าใจในความสำคัญของการฝากเงินกับสหกรณ์ และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ดังแสดงในภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยวิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม (ด้านหนี้สิน)

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินโดยวิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม (ด้านทุน)

(หน่วย : ล้านบาท)

หนี้สินและทุนของสหกรณ์	ปี 2548		ปี 2549		ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552	
	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ
ทุนของสหกรณ์										
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)										
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	6.60	100	7.11	107.72	7.39	112.00	8.22	124.54	9.00	136.36
ทุนสำรอง	5.86	100	5.65	96.41	5.97	101.87	6.01	102.55	7.63	130.20
ทุนสะสมตามข้อบังคับระเบียบและอื่น ๆ	1.16	100	1.06	137.93	0.25	21.98	1.21	104.31	1.69	145.68
กำไรสุทธิประจำปี	(0.20)	100	1.39	138.80	0.35	35.39	2.78	278.29	1.43	142.80
รวมทุนของสหกรณ์	13.42	100	15.21	113.33	14.97	111.54	18.23	135.86	19.77	147.31
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	41.59	100	41.28	99.25	42.71	102.69	50.99	122.30	56.82	136.62

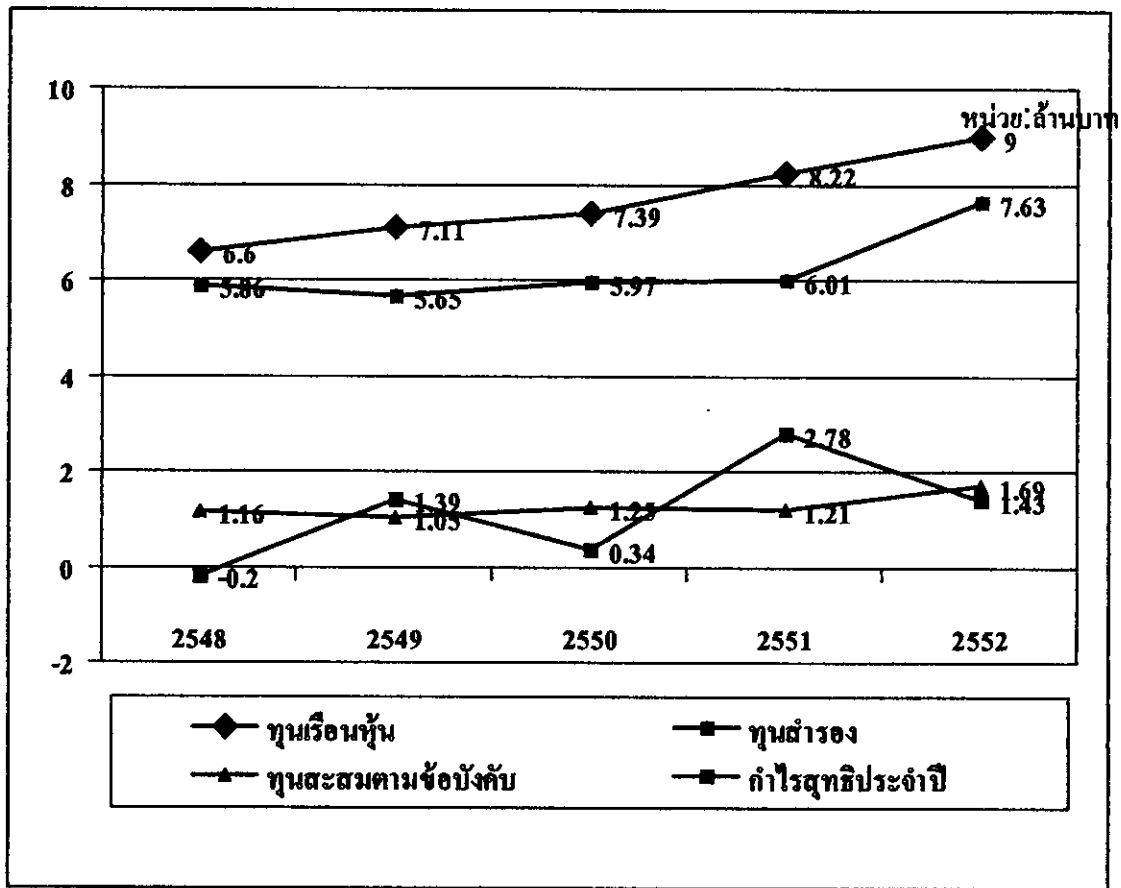
จากตารางที่ 4.6 พบว่า

ด้านทุน

ทุนของสหกรณ์ ด้านทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากร้อยละ 100 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548 ซึ่งเป็นปีฐาน เพิ่มขึ้นร้อยละ 107.72 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 ร้อยละ 112.00 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 ร้อยละ 124.54 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 และเพิ่มสูงสุดในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มีอัตราการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้นเป็นร้อยละ 136.36 มูลค่าหุ้น จำนวน 9,005,310.00 บาท โดยเฉลี่ยสมาชิก 1 คน มีหุ้นจำนวน 5,266.26 บาท ซึ่งถือได้ว่าเป็นจำนวนที่ยังน้อย ดังนั้น สหกรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกมีความเข้าใจในการถือหุ้นเพิ่มขึ้นกับสหกรณ์มากขึ้น เพื่อเพิ่มทุนในการดำเนินงาน และการสะสมเงินของสมาชิกอีกทางหนึ่ง

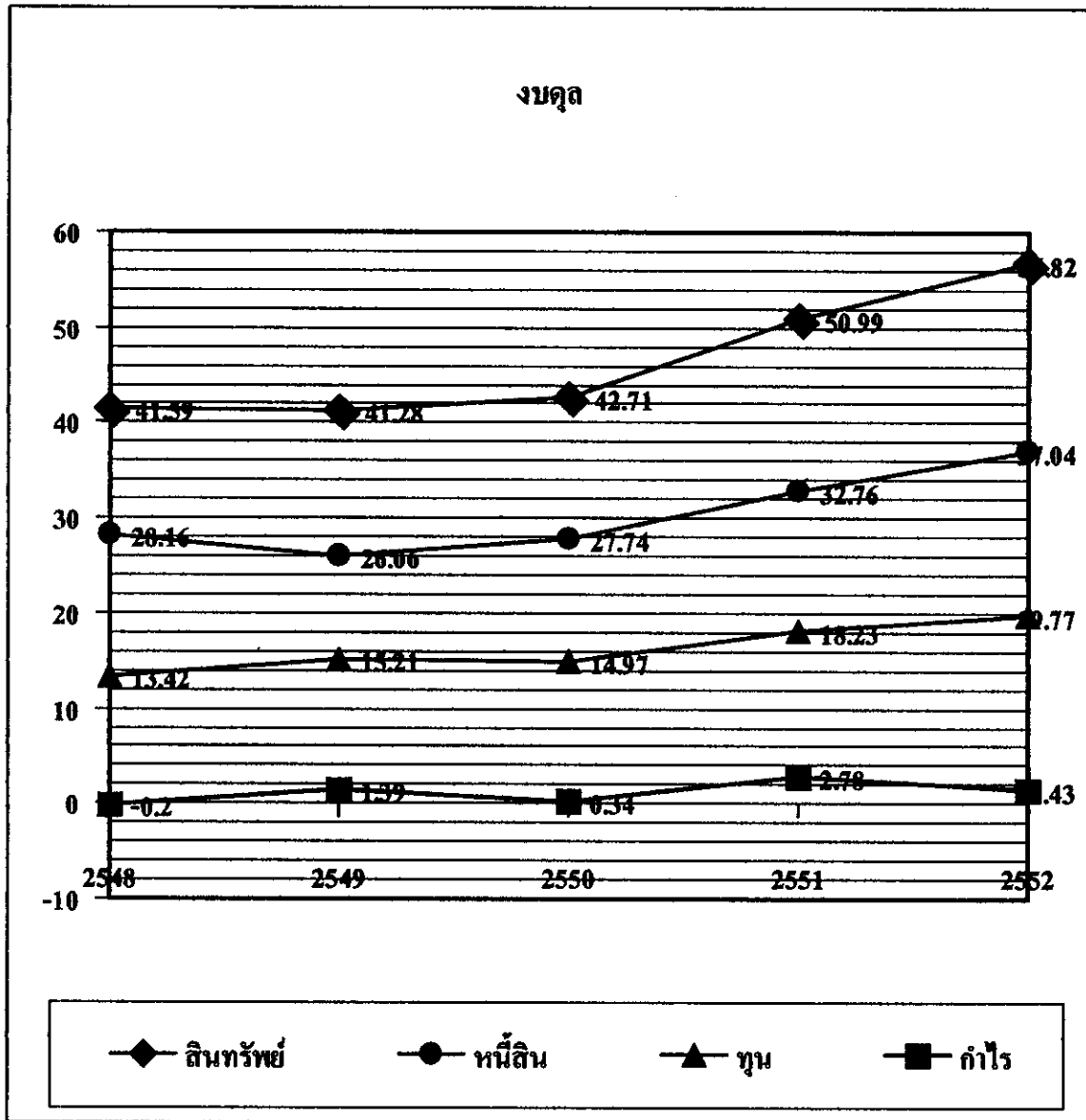
ด้านทุนสำรอง สหกรณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากร้อยละ 100 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548 ซึ่งเป็นปีฐาน ลดลงเป็นร้อยละ 96.41 เนื่องจาก สหกรณ์ประสบกับการขาดทุน ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 ร้อยละ 101.87 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 ร้อยละ 102.55 ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 และเพิ่มสูงสุดในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มีอัตราการเพิ่มขึ้นของทุนสำรองเป็นร้อยละ 130.20 ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีจะทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงมากขึ้น

ในส่วนของผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีผลการดำเนินงานขาดทุนในปีการเงิน 2548 และมีกำไรในถัดไป ตั้งแต่ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2549 มีกำไรจำนวน 1,391,677.65 บาท ของปีฐาน ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2550 มีกำไร 346,585.09 บาท ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2551 มีกำไรสูงกว่าปีอื่นๆ จำนวน 2,781,581.41 และจำนวน 1,438,754.04 บาท ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 ดังแสดงในภาพที่ 4.7 และ 4.8

ภาพที่ 4.7 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน โดยการวิเคราะห์แนวโน้ม (ด้านทุน)

หน่วย:ล้านบาท

ภาพที่ 4.8 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด โดยวิธีการวิเคราะห์แนวโน้ม ด้านสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน และกำไรขาดทุน

ตอนที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์

ได้จากการวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกำไรขาดทุนและงบดุล จำนวน 5 ปี แล้วนำไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานของสหกรณ์การเกษตรขนาดเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์อัตราส่วนของสหกรณ์

อัตราส่วน	หน่วยวัด	ปี การเงิน 2548	ปี การเงิน 2549	ปี การเงิน 2550	ปี การเงิน 2551	ปี การเงิน 2552	อัตรา ส่วน มาตรฐาน (ขนาด ใหญ่ มาก)
1. อัตราส่วนสภาพคล่องของสหกรณ์							
1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.95	1.01	1.12	1.20	1.02	1.48
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	0.95	0.96	1.08	1.09	0.88	1.27
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้							
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	2.10	1.71	1.85	1.79	1.87	1.87
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์							
3.1 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	7.48	8.14	7.95	3.25	2.45	4332
3.2 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	47	44.84	40.38	112.15	148.97	8.43
3.3 อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น	รอบ	0.27	0.27	0.30	0.41	0.33	1.14
3.4 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ ทั้งสิ้น	ร้อยละ	28.91	27.99	52.40	53.00	34.33	16.94
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร							
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	-	3.36	8.83	5.93	2.66	4.36
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	ร้อยละ	-	09.72	2.30	16.75	7.56	12.95
4.3 อัตรากำไรขั้นต้น	ร้อยละ	24.42	22.76	20.03	17.37	13.48	9.92
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อกำไร	ร้อยละ	-	46.79	78.08	30.97	49.60	96.26
4.5 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	(1.89)	12.38	2.75	14.17	8.13	3.84

3.1 อัตราส่วนสภาพคล่องของสหกรณ์

3.1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ในรอบปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 สหกรณ์มีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนแสดงถึงสภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้น เท่ากับ 0.95, 1.01, 1.12, 1.20, และ 1.02 เท่า ตามลำดับ สำหรับ ปี 2552 เท่ากับ 1.02 เท่า เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วนมาตรฐานของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่เท่ากับ 1.48 เท่า มีความใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินระยะสั้น ทำให้สหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้นเพื่อการชำระหนี้พอสมควร เนื่องจากมีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.48 เท่า แต่มีหนี้สิน 1 เท่า แต่ยังคงต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์ขนาดใหญ่ ดังนั้น สภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้นของสหกรณ์ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้เป็นสำคัญ สหกรณ์ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานสินเชื่อ เพื่อให้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้น

3.1.2 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็วเป็นอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องชี้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่รวมสินค้า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็วของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548- 2552 คือ 0.95 , 0.96, 1.08 , 0.92 และ 0.88 เท่าตามลำดับ ในขณะที่อัตราส่วนมาตรฐานเท่ากับ 1.27 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2552 กับอัตราส่วนมาตรฐานจะต่ำกว่า 0.39 เท่า แสดงให้เห็นถึงสภาพคล่องที่แท้จริงของสหกรณ์ว่าสหกรณ์มีความสามารถในการเปลี่ยนสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นเงินสดได้เร็วน้อยกว่าความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้น สหกรณ์ควรมีมาตรการในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ และมาตรการในการขายสินค้าให้หมุนเวียนเร็วขึ้น

3.2 อัตราส่วนวัดการก่อหนี้

3.2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนแสดงถึงสหกรณ์มีหนี้สินเป็นกี่เท่าของทุน เป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้ในระยะยาวว่าสหกรณ์มีทุนของตนเองดีเพียงพอที่จะชำระหนี้หรือคุ้มครองหนี้สินได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการวิเคราะห์อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้คือ 2.10, 1.71, 1.85, 1.79 และ 1.87 เท่า ตามลำดับ ในขณะที่อัตราส่วนมาตรฐาน คือ 1.87 เท่า โดยเฉพาะปี 2549 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.16 เท่า สรุปว่าสหกรณ์มีหนี้สินทั้งสิ้น 1.87 เท่า ต่อทุน 1 เท่า ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2552 ผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐาน มองได้ว่าสภาพคล่องของสหกรณ์อยู่ในระดับที่ดีพอสมควรสหกรณ์สามารถคุ้มครองหนี้สินของสหกรณ์ได้ร้อยละแปดสิบ

3.3 อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์

3.3.1 อัตราหมุนของสินค้า

อัตราหมุนของสินค้าแสดงถึงความสามารถในการใช้สินค้าทั้งหมดที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้ สำหรับอัตราหมุนของสินค้าที่วิเคราะห์ได้ระหว่างปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 คือ 7.48, 8.14, 7.95, 3.25 และ 2.45 ครั้ง มี ครั้ง สำหรับปี 2552 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานคือ 43.32 ครั้ง ต่ำกว่า 40.87 ครั้ง แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีอัตราการหมุนรอบในการขายสินค้าต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมาก โดยในปี 2549 มีอัตราหมุนของสินค้ามากที่สุด 8.14 ครั้ง ในขณะที่ในปีอื่นๆ สหกรณ์มีอัตราการหมุนรอบการขายสินค้าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก และในอัตราลดลงตลอด จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า การบริหารการขายสินค้าของสหกรณ์ไม่ดี ซึ่งสหกรณ์ควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการขายสินค้าอย่างเร่งด่วน เช่น ทำการสำรวจความต้องการสินค้าของสมาชิก การประชาสัมพันธ์สินค้าของสหกรณ์ การจัดสัปดาห์สินค้าสหกรณ์ราคาถูก เป็นต้น

3.3.2 อายุเฉลี่ยของสินค้า

อัตราส่วนนี้ บอกให้ทราบว่า เงินลงทุนในสินค้าคงเหลือใช้เวลากี่วันจึงสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือถูกหนี้ได้ ถ้าอายุสินค้าคงเหลือโดยเฉลี่ยมีค่าน้อย แสดงว่าสินค้าคงเหลือมีสภาพคล่องสูง การบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการมีประสิทธิภาพดี สำหรับอายุเฉลี่ยสินค้าของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ที่ได้จากการวิเคราะห์ในปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 คือ 41.00, 44.84, 40.38, 112.15 และ 148.97 วัน ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ย 72.81 วัน เทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 8.43 วัน สำหรับในปี 2552 มีอายุเฉลี่ยของสินค้ามากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 140.54 วัน แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีระยะเวลาของการขายสินค้านานมากในแต่ละรอบ ซึ่งเป็นผลเสียกับสหกรณ์เอง เพราะไม่สามารถขายสินค้าคงเหลือได้เร็ว ทำให้มีสินค้าเก่าเก็บ และไม่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วส่งผลไปถึงสภาพคล่องของสหกรณ์

3.3.3 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมด เมื่อเทียบกับยอดขาย ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่า สหกรณ์มีสินทรัพย์มากเกินความต้องการ แต่ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าสหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดผลตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้ คือ 0.27, 0.27, 0.30, 0.41 และ 0.33 รอบ สำหรับในปี 2552 เท่ากับ 0.33 รอบ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน คือ 1.14 รอบ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 0.81 รอบ แสดงว่า สหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์ไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีค่าเฉลี่ยน้อย เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานเพราะจำนวนรอบยังน้อยแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีการใช้ทรัพย์สินไม่เกิดประสิทธิภาพ

3.3.4 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

อัตราส่วนนี้จะวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ ทั้งสิ้นมากน้อยหรือเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่ามีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นได้สูง และมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ หากอัตราส่วนมีค่าน้อย แสดงว่ากิจการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ควรพิจารณาหาแนวทางใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ให้เต็มประสิทธิภาพ จากผลการวิเคราะห์อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้คือ ร้อยละ 28.91 ร้อยละ 27.99 ร้อยละ 52.40 ร้อยละ 53.00 และร้อยละ 34.33 ตามลำดับ สำหรับปี 2552 เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน เท่ากับร้อยละ 116.94 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 82.61 แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของสหกรณ์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก

3.4 อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

3.4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

เป็นอัตราส่วนทางการเงิน ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรจากการดำเนินงานของสหกรณ์กับสินทรัพย์ทั้งสิ้น สำหรับรอบปีการเงินหนึ่งๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ จากผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้ คือ ในปี ร้อยละ 0.00, ร้อยละ 3.36, ร้อยละ 0.83 ร้อยละ 5.93 และ 2.66 สำหรับปี 2552 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน คือ ร้อยละ 4.38 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 1.72 แสดงว่า สหกรณ์มีการบริหารสินทรัพย์ที่ได้ดีก่อก่อให้เกิดผลตอบแทน โดยมีค่าที่มีผลต่ำกว่าเกณฑ์ แสดงว่า สหกรณ์มีการบริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควรในปีสุดท้าย

3.4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิประจำปีกับทุนของสหกรณ์สำหรับรอบปีการเงินหนึ่งๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานในส่วนของเจ้าของว่าจะได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาจากการดำเนินการของสหกรณ์นั้น ในอัตราส่วนเท่าไร จากการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้คือ ร้อยละ 0.00, ร้อยละ 9.72 , ร้อยละ 2.30 , ร้อยละ 16.75 และร้อยละ 7.56 ตามลำดับ สำหรับปี 2552 เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานคือ ร้อยละ 12.95 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 5.39 แสดงว่า ในปี 2552 ทุนของสหกรณ์ทุก 100 บาท เมื่อนำไปลงทุน

จะได้ผลตอบแทน 7.44 บาท ถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่ ร้อยละ 41.62 จึงแสดงถึงการมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ในการใช้ทุนของตนเองที่มีอยู่ อยู่ในระดับต่ำพอสมควร

3.4.3 อัตรากำไรขั้นต้น

แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรเบื้องต้น (ยอดขายหักด้วยต้นทุนขายสินค้าหรือบริการ) ถ้าค่าที่ได้จากการคำนวณ มีค่าสูง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการแสวงหารายได้และมีการควบคุมต้นทุนการผลิต หรือต้นทุนการจัดซื้อวัตถุดิบ จากผลการวิเคราะห์อัตรากำไรขั้นต้นของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-552 ผลที่ได้ คือ ร้อยละ 24.42 ,ร้อยละ 22.76 ,ร้อยละ 20.03 ,ร้อยละ 17.37 และร้อยละ 13.48 ตามลำดับ สำหรับปี 2552 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานคือ ร้อยละ 9.92 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 35.88 ซึ่งสหกรณ์มีค่าสูงกว่ามาตรฐานมาก แสดงว่า สหกรณ์ดำเนินธุรกิจมีผลกำไรขั้นต้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

3.4.4) อัตราค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ

แสดงถึงค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับยอดขาย/บริการว่าเป็นสัดส่วนเท่าไร เมื่อเทียบกับรายได้จากการขาย/บริการ ถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าค่าใช้จ่ายในการขายและบริการน้อย เมื่อเทียบกับยอดขาย/บริการหนึ่งหน่วย หากอัตราส่วนนี้มีค่าสูงหมายถึง กิจการมีค่าใช้จ่ายในการขายและบริการมากเกินไป หรืออาจเป็นราคาสินค้ามีค่าต่ำเกินไปหรือไม่ จากผลการวิเคราะห์อัตราค่าใช้จ่ายในการขาย และบริการของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-2552 ผลที่ได้ คือ ร้อยละ 0.00 ร้อยละ 46.79 ร้อยละ 78.08 ร้อยละ 30.97 และร้อยละ 49.60 สำหรับปี 2552 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน คือ ร้อยละ 96.26 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 48.47 แสดงว่า สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการขายหรือบริการต่ำกว่าเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐาน ถือว่า สหกรณ์สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้สหกรณ์มีกำไร

3.4.5 อัตรากำไรสุทธิ

เป็นอัตราส่วนแสดงให้ทราบว่ารายได้จากการดำเนินงานทุกๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้นเท่าใด ถ้าค่าที่คำนวณได้สูงแสดงว่า สหกรณ์มีความสามารถในการหำกำไรจากการดำเนินงานสูง จากผลการวิเคราะห์อัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ปีการเงิน 30 มิถุนายน 2548-252 ผลที่ได้คือ ร้อยละ (1.89) , ร้อยละ 12.38 , ร้อยละ 2.75 , ร้อยละ 14.17 และร้อยละ 8.13 ตามลำดับ สำหรับปี 2552 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานร้อยละ 3.84 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 111.71 แสดงว่าในรอบ 5 ปี สหกรณ์มีกำไรทุกปี หลังจากมีผลขาดทุนในปีการเงิน 2548 เป็นต้นมา ในอัตราที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานอยู่ ในปี 2552 อัตราร้อยละ 111.71 หรือ

ทุน 100 บาท ในรอบปีสหกรณ์สามารถบริหารงานให้มีกำไรได้ 8.13 บาท แสดงให้เห็นถึง
ประสิทธิภาพในการบริหารงานของสหกรณ์ ได้ดีพอสมควร

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด 2) วิเคราะห์ฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด และ 3) ศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

การวิเคราะห์โดยวิธีมีส่วนตามแนวคิด พบว่าธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินงานในปีบัญชี 30 มิถุนายน 2548 – 2552 ในรอบ 5 ปี มีผลการดำเนินงานขาดทุนในปี 2548 อัตราร้อยละ 1.89 ของยอดขาย/บริการ เนื่องจากมีต้นทุนขาย/บริการ และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานในอัตราสูง และสหกรณ์มีอัตรากำไรสุทธิในการดำเนินงานติดต่อกัน 4 ปีตั้งแต่ปี 2549 – 2552 ในอัตราร้อยละ 12.38 , 2.75, 14.17 และ 8.13 ของยอดขาย/บริการ ตามลำดับ

การวิเคราะห์แนวโน้ม พบว่า สหกรณ์มีแนวโน้มกำไรเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 10.02 ในปี 2552 เนื่องจากสหกรณ์สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ ได้สำเร็จ โดยค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 16.70 ในปี 2552

1.2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด

การวิเคราะห์งบดุลโดยวิธีมีส่วนตามแนวคิด พบว่า สินทรัพย์หมุนเวียนมีอัตราลดลงจากร้อยละ 60.91 ในปี 2548 เหลือร้อยละ 56.57 ในปี 2552 เนื่องจากสหกรณ์สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยค้างรับสุทธิได้คืนในอัตราสูง หนี้สินหมุนเวียนมีอัตราลดลงจากร้อยละ 64.20 เหลือร้อยละ 55.56 ในปี 2552 เนื่องจากสหกรณ์กู้ยืมเงินจากแหล่งทุนภายนอก (ธกส.) ลดลงจากปี 2548 ร้อยละ 36.33 เหลือร้อยละ 27.99 ในปี 2552 ทุนของสหกรณ์มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 32.27 เป็นร้อยละ 34.81 ในปี 2552

การวิเคราะห์แนวโน้ม พบว่า สินทรัพย์ของสหกรณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 36.77 ในปี 2552 หนี้สินของสหกรณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 31.54 ในปี 2552 และทุนของสหกรณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ร้อยละ 47.31 ในปี 2552

1.3 การศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน พบว่า

1.3.1 อัตราส่วนสภาพคล่องของสหกรณ์ พบว่า ระหว่างปีบัญชี 2548 – 2552 สหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 0.95 เท่า, 1.01 เท่า, 1.12 เท่า, 1.20 เท่า และ 1.02 เท่า ตามลำดับ ซึ่งค่าเฉลี่ยของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่มากเท่ากับ 1.17 เท่า ทั้งนี้สินทรัพย์หมุนเวียนส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ ส่วนอัตราหมุนเวียนสินค้ำในปี 2548– 2552 เท่ากับ 7.48, 8.14, 7.95, 3.25 ครั้ง และ 2.45 ครั้ง ตามลำดับ และมีอายุเฉลี่ยของสินค้ำในปี 2548 – 2552 เท่ากับ 49, 44.84, 40.8, 112.31 วัน และ 148.97 วัน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในปี 2551 และ 2552 มีอายุเฉลี่ยสินค้ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่มากซึ่งมีอายุเฉลี่ยของสินค้ำ 72.81 วัน แสดงว่าสหกรณ์สามารถบริหารสินค้ำคงเหลือได้ไม่มีประสิทธิภาพ มีสินค้ำอยู่ในสต็อกในระยะเวลาานกัสร้างยอดขายได้ช้า อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด ปี 2548 – 2552 อัตราร้อยละ 32.65, 40.16, 28.31, 50.18 และ 40.86 ตามลำดับ ซึ่งหากมองการชำระหนี้ของลูกหนี้ระยะสั้นที่สามารถชำระหนี้ได้อัตราที่ต่ำ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญของธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรคือธุรกิจสินเชื่อ หากสหกรณ์ยังไม่สามารถเร่งรัดหนี้ให้เป็นไปตามกำหนดสัญญา หรือยังอยู่ในอัตราที่ต่ำอาจมีผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์และรายได้หลักของสหกรณ์ในอนาคตได้

1.3.2 อัตราส่วน ด้านความเพียงพอของเงินทุน สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด มีทุนดำเนินงาน ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 จำนวน 56.82 ล้านบาท ทุนดำเนินงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทุนดำเนินงานมาจากแหล่งเงินทุนภายใน ร้อยละ 38.61 หากพิจารณาถึงความเข้มแข็งและเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง นับว่าสหกรณ์ไม่มีความเสี่ยง เนื่องจากสัดส่วนของหนี้สินต่อทุน 1.87 เท่า ซึ่งสามารถคุ้มครองหนี้ได้ทั้งหมด

1.3.3 ด้านความสามารถในการใช้สินทรัพย์ ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์มีสินทรัพย์ทั้งสิ้น 56.82 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สหกรณ์นำไปลงทุนในเงินให้กู้ยืมเป็นส่วนใหญ่ถึง ร้อยละ 42.83 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น สินทรัพย์ที่มีอยู่นำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดรายได้ 0.86 รอบปี ในขณะที่ปีก่อน 0.33 รอบ ในปี การเงิน 2552 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสามารถสร้างผลตอบแทนสินทรัพย์ได้ อัตราร้อยละ 2.62 ในขณะที่อัตราร้อยละ 2.66 ในปีบัญชี 2551 ในขณะที่อัตราส่วนมาตรฐานของสหกรณ์ขนาดใหญ่มากอยู่ที่ 4.36 ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์อยู่ในเกณฑ์ต่ำ

1.3.4 ด้านความสามารถในการทำกำไร กำไรสุทธิของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ปี 2549 มีอัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจากปี 2548 ถึง 14.27 ในขณะที่ในปี 2550 มีการลดของกำไรสุทธิจาก 2549 57 9.63 % เพิ่มขึ้นในปี 2551 จากปี 2550 ถึง 11.42 % และลดลงใน 2552 จากปี 2551 อีก 6.04 % จากการผันผวนของกำไรสุทธิของสหกรณ์ที่มีการเพิ่มขึ้นและลดลงนั้นเกิดมาจากการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในปริมาณที่ไม่เท่าเทียมกันและมีการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนขาย/บริการรวมทั้งการควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสหกรณ์ที่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดและประกอบกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ที่ไม่สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกของมวลสมาชิกต่อการชำระหนี้ให้สหกรณ์

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ฐานะทางการเงิน และประสิทธิภาพในการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ระหว่างปีการเงิน 2548 – 2552 ธุรกิจมีผลการดำเนินงานขาดทุน 1 ปี และมีกำไรติดต่อกัน 4 ปี โดยสหกรณ์มีการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นและร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวราวุฒิชัยธรรม (2546) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่า การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์จะประสบผลสำเร็จได้นั้น สหกรณ์ต้องมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้สมาชิกรับทราบ เพื่อที่สมาชิกจะได้ไปใช้บริการจากสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นไปตามแผนงานที่มีประสิทธิภาพ และสหกรณ์ควรควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานจึงจะทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์มีกำไร

2.2 การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์ พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารการเงินสหกรณ์มี อัตราส่วทุนหมุนเวียน ในปีการเงิน 2548 – 2552 สหกรณ์มีอัตราส่วเงินทุนหมุนเวียนแสดงถึงสภาพคล่องทางการเงินในระยะสั้น เท่ากับ 0.95 , 1.95, 1.12, 1.20 และ 1.02 เท่าตามลำดับ สำหรับ ปี 2552 เท่ากับ 1.02 เท่า เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยอัตราส่วมาตรฐานของสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่เท่ากับ 1.48 เท่า ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐาน แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินระยะสั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลทิพย์ หวังเกิดเกียรติ (2546) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรหนองหวาย จำกัด จังหวัดขอนแก่น พบว่า

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในรอบ 5 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการพัฒนาธุรกิจไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ จากผลการดำเนินธุรกิจในรอบปีบัญชี 2543 มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.45 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน สหกรณ์มีสภาพคล่องสูงสามารถหมุนเวียนสินทรัพย์ในการดำเนินธุรกิจได้คล่องตัวสูงขึ้น มีหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน 1.65 เท่า แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยคืนให้กับเจ้าหนี้ได้เพิ่มขึ้น

2.3 จากผลการศึกษาประสิทธิภาพทางการเงิน พบว่า สหกรณ์มีสภาพคล่องเนื่องจากการดำเนินงานด้านการบริหารการเงินมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทอน พิมพา (2552) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเมืองร้อยเอ็ด พบว่า จากการวิเคราะห์การเงินของสหกรณ์ยังมีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

3.1.1 ผู้ศึกษานำความรู้ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-ลก จำกัด ไปแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ที่ผู้ศึกษารับผิดชอบแนะนำส่งเสริมต่อไป

3.1.2 ผู้บริหาร และฝ่ายจัดการสามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนาในการดำเนินการของสหกรณ์ต่อไป

3.1.3 สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สามารถนำข้อเท็จจริงที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนราธิวาส

3.1.4 กรมส่งเสริมสหกรณ์ นำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรอื่นๆต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

3.2.2 ควรศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชีการเงินของทรัพยากรมนุษย์ในสหกรณ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์(2545) อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2550) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
เฉลี่ย ปี 2550 กรุงเทพฯ
- _____.(2545) คู่มือการใช้งานอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่ม
เกษตรกร กรุงเทพฯ เอกสารรายงานการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ประจำปี
2549 – 2551
- _____.(2550) การสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์
ปัญญา หิรัญรัศมี และส่งเสริม หอมกลิ่น (2548) การวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์ ในประมวล
สาระชุดวิชาการบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อการบริหาร หน้าที่ 3 หน้าที่ 7-53
(2548) ทฤษฎีการบริหารและการบริหารธุรกิจ.ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหาร
ธุรกิจสหกรณ์เชิงกลยุทธ์ หน้าที่ 2 หน้า 16 -17 นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานส่งเสริมสหกรณ์, เล่ม 1, กฎกระทรวง, กำหนดประเภท
ของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 122
ตอนที่ 63 วันที่ 4 สิงหาคม 2548
- เพชรี ชุมทรัพย์ (2538) วิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วารุณี ไชยธรรม (2546) การวิเคราะห์การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรเกษตรวิสัย จำกัด
จังหวัดร้อยเอ็ด. ขอนแก่น: การศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิฑูรย์ สิทธิเดช (2551) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรดงหลวง จำกัด
ปี พ.ศ.2550.ขอนแก่น: การศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด รายงานประจำปี พ.ศ. 2548 – 2552 (เอกสารการ
ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2548 – 2552)

..... (2542) ข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด พ.ศ. 2542

..... (2548) รายงานประจำปี 2548

..... (2549) รายงานประจำปี 2549

..... (2550) รายงานประจำปี 2550

..... (2551) รายงานประจำปี 2551

..... (2552) รายงานประจำปี 2552

สนทนา สุวรรณนิตย์ (2532) การศึกษาการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร
สารภี จำกัด. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

อรพินทร์ สุขสวัสดิ์ (2536) การศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรหนองจอกจำกัด
กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุไรวรรณ ประคามผล (2544) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของร้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
เชียงใหม่

โอภาวดี เข้มทอง และเชาว์ โรจนแสง (2548) แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจและธุรกิจสหกรณ์ ในประมวล
สาระชุดวิชา การบริหารธุรกิจสหกรณ์เชิงกลยุทธ์ หน้า 33 – 40 นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
งบการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด
เฉพาะปีการเงิน 2548 - 2552

งบการเงินของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย จำกัด
งบดุล เฉพาะปีการเงิน 2548-2552

(หน่วย : ล้านบาท)

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552
สินทรัพย์					
สินทรัพย์หมุนเวียน					
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	3.557	0.822	0.338	1.315	0.757
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น - สุทธิ	0.000	17.829	20.363	20.033	20.904
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	17.417	1.166	2.391	2.803	3.449
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ-สุทธิ	2.823	2.912	3.336	2.533	2.239
สินค้าคงเหลือ	1.032	1.102	1.130	8.247	4.251
วัสดุคงเหลือ	0.047	0.000	0.000	0.000	0.000
ค่าปรับลูกหนี้เงินกู้ยืมรับ - สุทธิ	0.425	0.000	0.000	0.000	0.000
ค่าปรับลูกหนี้การค้ารับ - สุทธิ	0.020	0.000	0.000	0.000	0.000
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.009	0.720	0.827	0.577	0.542
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	25.332	24.553	28.388	35.511	32.145
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
เงินลงทุนระยะยาว	0.056	0.056	0.056	0.056	0.056
เงินให้กู้ยืมระยะยาว	0.000	14.608	12.347	13.191	14.382
ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว	14.181	0.000	0.000	0.000	0.000
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	2.017	1.982	1.918	1.865	10.156
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	0.003	0.082	0.002	0.375	0.083
รวมสินทรัพย์	41.590	41.282	42.712	50.999	56.823
หนี้สินและทุนของสหกรณ์					
หนี้สินหมุนเวียน					
เงินกู้ยืม	15.110	17.796	18.907	11.662	15.902
เจ้าหนี้การค้า	0.119	0.220	0.001	0.001	0.001
เงินรับฝาก	10.467	5.658	5.582	16.898	14.412
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยค้างจ่าย	0.070	0.020	0.030	0.040	0.010
เงินรอจ่ายคืน	0.023	0.000	0.000	0.000	0.000
เงินปันผลคามหุ้นค้างจ่าย	0.740	0.000	0.000	0.438	0.502
เงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจค้างจ่าย	0.084	0.000	0.000	0.000	0.000
เงินชดเชยจากรัฐบาลรอจ่ายคืน	0.084	0.000	0.000	0.000	0.000
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.001	0.653	0.903	1.033	1.242
รวมหนี้สินหมุนเวียน	26.703	24.350	25.424	29.635	31.570

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552
หนี้สินไม่หมุนเวียน					
เงินอุดหนุนขาดเขตคอกเบี๊ยปี 50-51	0.000	0.000	0.000	0.000	2.098
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	1.466	1.717	2.317	3.130	3.375
รวมหนี้สิน	28.169	26.067	27.742	32.766	37.044
ทุนของสหกรณ์					
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)					
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	6.604	7.111	7.392	8.221	9.005
ทุนสำรอง	5.861	5.652	5.975	6.010	7.637
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	1.163	1.059	1.255	1.219	1.697
กำไร(ขาดทุน)สุทธิประจำปี	(0.209)	1.391	0.346	2.781	1.438
รวมทุนของสหกรณ์	3.421	15.214	14.970	18.233	19.779
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	41.590	41.282	42.712	50.999	56.823

งบกำไรขาดทุน เฉพาะปีการเงิน 2548-2552

หน่วย : ล้านบาท

	<u>2548</u>	<u>2549</u>	<u>2550</u>	<u>2551</u>	<u>2552</u>
รายได้					
ขาย/บริการ	11.046	11.244	12.613	19.625	17.687
หัก ต้นทุนขาย/บริการ	<u>8.348</u>	<u>8.686</u>	<u>10.087</u>	<u>16.217</u>	<u>15.302</u>
กำไรขั้นต้น	2.698	2.559	2.526	3.408	2.385
บวก รายได้เฉพาะธุรกิจ	<u>0.281</u>	<u>0.331</u>	<u>0.405</u>	<u>0.585</u>	<u>0.778</u>
	2.979	2.889	2.931	3.993	3.163
หัก ค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจ	<u>2.066</u>	<u>0.295</u>	<u>1.374</u>	<u>0.007</u>	<u>0.353</u>
กำไรเฉพาะธุรกิจ	0.913	2.594	1.557	3.986	2.810
บวก รายได้อื่น	<u>0.037</u>	<u>0.021</u>	<u>0.024</u>	<u>0.043</u>	<u>0.045</u>
รวม	0.949	2.616	1.581	4.029	2.855
หัก ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	<u>1.159</u>	<u>1.224</u>	<u>1.235</u>	<u>1.248</u>	<u>1.416</u>
กำไร(ขาดทุน) สุทธิ	<u>-0.209</u>	<u>1.392</u>	<u>0.346</u>	<u>2.781</u>	<u>1.439</u>

ภาคผนวก ข
เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร						คะแนนรวม 3 ตัวแปรชี้วัด ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	
ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ช่วงคะแนนรวม 1+2+3	ขนาดสหกรณ์
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : คน)	คะแนน (3)		
0	0	0	0	0	0		
>0-6,000	1	>0-5,000	1	1-28	1		
>6,000-30,000	2	>5,000-23,000	2	29-55	2	1-6	เล็ก
>30,000-145,000	3	>23,000-107,000	3	56-108	3	7-12	กลาง
>145,000-706,000	4	>107,000-500,000	4	109-213	4	13-18	ใหญ่
>706,000-3,440,000	5	>500,000-2,324,000	5	214-420	5	19-24	ใหญ่มาก
>3,440,000-16,770,000	6	>2,324,000-10,807,000	6	421-828	6		
>16,770,000-81,760,000	7	>10,807,000-50,262,000	7	829-1,633	7		
>81,760,000	8	>50,262,000	8	>1,633	8		

หมายเหตุ : การใช้เกณฑ์การจัดขนาดและกลุ่มเกษตรกร

- ผู้ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการวัดขนาดนั้น มีช่วงทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลัก และจำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใด แล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการ
- หาคะแนนรวมของทั้ง 3 รายการ แล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้น ๆ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายมะหมัด ฮามิ
วัน เดือน ปีเกิด	16 มิถุนายน 2502
สถานที่เกิด	อำเภอสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีเทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่
สถานที่ทำงาน	สำนักงานนิคมสหกรณ์ปืดเหล็ง จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ